Štev. 36 (598) L. XII.
NOVO MESTO, četrtek
7. septembra 1961

DOLENJSKI LIST

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA OKRAJA NOVO MESTO

KONFERENCA MIRU

Ko to pišemo — v torek opoldne — odmevajo v dvorani Zvezne ljudske skupščine v Beogradu besede govornikov 25 držav; prejšnjim 24 se je v ponedeljek pridružila še kongoška vlada s predsednikom Cyrilom Adulo in podpredsednikom A. Gizengo. Tudi peti dan beograjske konference odmevajo v svet pomembne besede predstavnikov »konference miru«, kakor je beograjsko posvetovanje neblokovskih držav imenoval v svojem znamenitem govoru naš predsednik tovariš Tito. Ves svet je upri te dni oči v naše prestolno mesto. Ves svet posluša, kar te dni govorijo v Beogradu v angleškem, francoskem, arabskem, španskem, amharskem in srbohrvaškem jeziku. Tisk, radio, televizija in film sproti obveščajo stomilijonske množice ljudi na vseh kontinentih, kako potekajo plemeniti napori, da bi ob 12. uri strnili vse miroljubne narode in sile sveta za zmago miru.

Dogaja se to, kar je dejal predsednik tovariš Tito ob otvoritvi konference:

»...Narodi vsega sveta pričakujejo, da bo od tod slišati enodušen in odločen glas proti vsemu, kar onemogoča mirno in ustvarjalno življenje na svetu...«

Odmev beograjske konference po svetu potrjuje, da so delovni ljudje vseh ras, barv, političnih prepričanj in ver pravilno razumeli zgodovinski pomen srečanja najvišjih predstavnikov 25 držav. Vsak izmed šefov držav in vlad, zastopanih na beograjski konferenci, je doslej odločno in nedvoumno povedal:

— Brez miru ni svobode! Kolonializem je osnovni vzrok vojn. Neodvisnost svobodnih afriških dežel je v veliki meri odvisna od popolne osvoboditve Afrike izpod kolonialnega jarma. Kolonialne sile naj zapuste Afriko najkasneje do 31. decembra 1962! Predlagam reorganizacijo upravnega aparata OZN, ki je zastarel in neučinkovit. — Zavzemam se za popolno razorožitev v svetu, ki je bistveni pogoj za urejanje vseh drugih svetovnih problemov. Potreba po razgovorih postaja vse bolj nujno potrebna. — Nevarnost vojne je vse bližja — Spoštovati je treba načela pravice narodov do samoopredelitve. Obstajata dve nemški državi; to je realnost in to je treba vedno imeti pred očmi. — Vse sile za razorožitev! — Imperializem je pred uničenjem, kolonializmu je odklenkalo.

O vsem tem in še marsičem so te dni govorili predsedniki republik, kralji, princi, šefi vlad in zunanji ministri držav udeleženk. Tisk in radio sta nas sproti in dobro seznanjala s potekom konference. Še posebej smo prisluhnili radijskim oddajnikom v nedeljo dopoldne, ko je govoril predsednik Tito o najvažnejših vprašanjih, ki zdaj najbolj zaposlujejo narode sveta: razorožitev, berlinska kriza, kolonializem, gospodarski problemi in pomoč nerazvitim deželam ter aktivna, miroljubna koeksistenca. Titov govor je bil v središču pozornosti zasedanj konference, povsod po svetu pa so objavili obširne izvlečke iz njegovih izjav in jim dodajali svoje mnenje o izrednem pomenu predlogov in mnenj našega predsednika.

Ko je govoril o vprašanju razorožitve, je tovariš Tito ostro obsodil igro velesil okrog tega problema, ki stalno ogroža mir in črpa ogromna materialna sredstva. V besedah so vsi za razorožitev, v praksi pa to drug drugemu onemogočajo. »Morda je nastopil čas, da razmislimo tudi o možnosti sklicanja splošne svetovne konference o razorožitvi kot načinu, da se to vprašanje premakne z mrtve točke,« je predlagal tovariš Tito in opozoril na veliko odgovornost nuklearnih sil na področju, kjer bodo one še nadalje imele glavno odgovornost. Konkretno je predlagal ukrepe, ki naj omejijo tekmovanje v nadaljnjem oboroževanju, in pot, ki naj nas privede iz slepe ulice. Ker so se znova začeli poskusi eksplozij jedrskega orožja, si je treba toliko bolj prizadevati, da se pogajanja za razorožitev obnovijo. Zdaj je odločilni trenutek za nujne ukrepe, da bi preprečili najhujše.

Ko je razpravljal o nemškem problemu, je tovariš predsednik dejal, da je obstoj dveh Nemčij realno dejstvo: to je posledica vojne in 16-letnega povojnega razvoja. V Vzhodni Nemčiji so si izbrali družbeni razvoj socialistične smeri, Zahodno Nemčijo pa so obnovili z značilnim kapitalističnim družbenim sistemom, polnim ostankov fašističnih in maščevalnih pojmovanj. »Če bi začeli takoj po drugi svetovni vojni dosledno demokratizirati, ne pa militarizirati Zah. Nemčijo, bi bil položaj zdaj mirnejši, nemški problem pa verjetno že rešen. Tako pa smo zdaj spet na robu nevarnega vojnega položaja. Zakaj? Predvsem zaradi kratkovidne in nerazumljive politike nekaterih sil, ki mislijo — ne vem na kakšni osnovi — da bo oborožena militaristična Nemčija činitelj za evropsko varnost,« je dejal tovariš Tito, ko je ocenjeval nemško vprašanje, in nato znova poudaril, da je edina pot za rešitev v miroljubnem in konstruktivnem sodelovanju obeh Nemčij. Treba se je pogajati in odstranjevati vse, kar zaostruje berlinsko krizo.

Da je kolonializem svetovni problem, ki najbolj ogroža mir, je tovariš predsednik dokazal z vrsto pojavov v kolonijah povsod po svetu. Zavzel se je za dejansko odpravo kolonialnih razmer, za dejansko neodvisnost in resnično nacionalno svobodo, brez katere ne more biti miru na svetu. S tem vprašanjem pa je združil tudi odpravljanje razlik med gospodarsko slabo razvitimi in visoko razvitimi področji sveta. Predlagal je svetovno konferenco, na kateri bi proučili vse gospodarske probleme. Ideja aktivne miroljubne koeksistence, ki se je močno razširila po svetu, pri tem ni samo ena izmed osnov za sodelovanje med državami in narodi, temveč edina osnova v sedanjih razmerah, na kateri lahko gradimo naprej in razvijamo ustvarjalno sodelovanje. Le tako je moč pričakovati postopno urejanje perečih sodobnih problemov.

»...Ko smo ubrali neodvisno pot, ne da bi se priključili grupacijam držav v dveh nasprotujočih si taborih, in ko smo se uprli politiki razdelitve sveta in zavrnili vse, kar ta politika prinaša s seboj — smo izbrali težko pot. Pa vendar smo imeli moč, da uberemo to pot in na njej vztrajamo, pri čemer smo oznanjali in uveljavljali program miru in koeksistence, ki je dandanes na svetu široko znan in priznan, spričo njega pa smo lahko prispevali in stalno povečevali svoj prispevek k splošni stvari. V znamenju tega programa in naše pripravljenosti, da povečamo svoj prispevek, smo se danes tukaj zbrali, da bi vskladili naše moči, združili napore in pomagali svetu, katerega stalno pehajo na rob propada, da v tej dvanajsti uri spozna vso nevarnost, ki mu grozi, da mobilizira vse svoje ogromne moralne sile in energije za okrepitev miru na svetu in razširitev splošnega enakopravnega mednarodnega sodelovanja.«

PREDSEDNIK TITO

»Govorim tudi kot žena in mati, ki se boji vojne, ki se boji, da bi njen sin padel v vojni, ali pa umrl zaradi njenih posledic po dolgotrajnih mukah, kar bi bilo še huje...« je v svojem govoru na konferenci dejala predsednica ceylonske vlade Sirimavo Bandaranaike.

»Ste slišali predsednico s Ceylona?«

V vseh naših krajih so bili zadnje dni najbolj obiskani lokali s televizijskimi sprejemniki. Obiskovalci so se gnetli v spodnji kavarni na novomeškem Glavnem trgu in v hotelu Kandija, krog televizorjev v prostorih družbenih organizacij, v šolah in nekaterih ustanovah. V Brežicah, Krškem, Sevnici, Črnomlju, Metliki in drugod je po vseh cestah ure in ure odmeval prenos s sej konference v Beogradu. Na podeželju ni bilo zanimanje nič manjše kot v mestih. Ljudje so glasno komentirali govor tovariša Tita in drugih državnikov. V nedeljo so zlasti žene in matere pripominjale:

»Ste slišali predsednico z otoka Ceylona? Kot diplomat in kot mati se je zavzela za otroke in družine...« Marsikje so bili ganjeni spričo pogumnih besed te državnice. V Otočcu se v nedeljo zvečer ljudje kar niso hoteli raziti s sestanka s predstavniki občinskega odbora SZDL, ko so razpravljali o pomenu konference. V soboto zvečer so na Ratežu, v Gabrjah in Brusnicah okrog 10. ure že ugasnili luči, še vedno pa je iz vsake hiše donel radijski sprejemnik. Tako je bilo te dni, posebno pa v nedeljo v vseh naših krajih. Krog bazenov v Dolenjskih, Šmarjeških in Cateških Toplicah je bilo več tisoč ljudi, največja gneča pa je bila povsod krog tranzistorskih sprejemnikov.

»Se bosta sestala predsednika ZDA in SZ? Bodo sprožili predloge konference tudi na Generalni skupščini OZN?« Tako in podobno se sprašujejo znanci in prijatelji. Povsod govore te dni samo o beograjski konferenci. Celo otroci listajo po dnevnikih in tednikih in se kot v uganka sprašujejo, če poznajo tega ali onega gosta — tujega državnika.

Že od petka je Beograd v ospredju vseh naših pogovorov, zanimanj, želja in upov.

Takole je bilo te dni pred palačo Zvezne ljudske skupščine: množice Beograjcev so prisrčno pozdravljale člane državnih delegacij na zgodovinski konferenci izvenblokovskih držav

SKUPŠČINA
ZGODOVINSKI SPOMENIK...

Že zlepa ni noben politični dogodek tako zelo razgibal množic kot beograjska konferenca. Na deset tisoče ljudi je v petek dopoldne stalo ali sedelo pred radijskimi in televizijskimi sprejemniki, ko je predsednik republike tovariš Tito prisrčno pozdravil udeležence konference in orisal njen pomen v današnjem svetu. Ljudje so prikimavali in se pritrjevalno spogledovali, ko je predsednik Tito v pozdravnem govoru označil namen tega zgodovinskega srečanja državnikov izvenblokovskih dežel. »Ta sestanek naj bi po mojem mnenju pripeljal velesile do spoznanja, da usoda sveta ne more biti samo v njihovih rokah...« Roke so same zaploskale kar med predsednikovim govorom, saj je govoril vsem nam in dragim gostom v Beogradu iz srca, odkrito in zavzeto.

Ugled in spoštovanje, ki ga uživa nova Jugoslavija, sta dobila v vseh govorih gostov iz Azije, Afrike in Latinske Amerike novo priznanje. Prijetno smo bili presenečeni nad zahvalami, ki so jih našim narodom, vodstvu in še posebej tovarišu Titu izrekli visoki gostje, šefi držav in predstavniki izvenblokovskih dežel. Znova smo občutili, kako resnično globoka sta ljubezen in hvaležnost teh predstavnikov za ogromen in nesebičen trud, ki ga je naša država vsa medvojna in povojna leta vlagala za uresničitev ideje ustvarjal-

(Nadaljev. na 2. strani)

VREME

OD 8. DO 17. SEPTEMBRA

Okrog 8. septembra padavine z ohladitvijo, nato 3 do 4 dni lepo vreme; nekako od 13. septembra dalje zopet nestalno vreme s pogostimi padavinami in hladneje.

Dr. V. M.

V ospredju jesenska setev

Zapiski s sej občinskih odborov SZDL v Brežicah in Črnomlju

V zadnjih dneh sta bili dve seji občinskih odborov SZDL — v četrtek v Brežicah in v ponedeljek v Črnomlju. Na obeh sta bili glavni točki dnevnega reda kmetijstvo in organizacijska vprašanja.

V brežiški občini sta se obe KZ organizacijsko sicer bolje pripravili na jesensko setev kot prejšnja leta. Vse do te seje pa je bila akcija političnih sil na vasi prešibka. Zato je občinski odbor sklenil, da bo takoj organiziral s pomočjo krajevnih organizacij sestanke kmetov, pojasnila v zvezi s kooperacijo v tej akciji pa bodo dajali predstavniki področnih uprav KZ. V tej akciji se bo moral poznati tudi vpliv velikega števila novih kmetijskih tehnikov. Na seji so ugotovili precejšnje napake pri odkupu in nadaljnjem prodajanju kmetijskih pridelkov, posebno sadja.

V Črnomlju so na seji v ponedeljek ugotovili, da so sicer za izpolnitev letošnjega plana setve pšenic v kooperaciji vsi pogoji, ni pa bilo povedano, koliko je že storjenega za to. Že izvršni sestanki s kmetovalci so pokazali pripravljenost za sodelovanje, žal pa so bili vse premalo obiskani. Med ljudmi se je posebno ob žetvi s kombajni rodila vrsta dobrih predlogov. Tako so predlagali ponekod sami, da bi sosedje posejali pšenice na skupnih površinah, kar bi olajšalo in tudi pocenilo dela.

Razprava o tržnih razmerah, cenah, kvaliteti in količini odkupljenih kmetijskih pridelkov je pokazala, da bodo morale organizacije SZDL in zbori volivcev močneje povzdigniti svoj glas proti anomalijam, ki se pojavljajo. Konkretnih primerov je bilo povedanih toliko, da bi samo o njih lahko vse pristojne inšpekcije dolgo razpravljale. Domenili so se, da bodo te zadeve bolj odkrito postavljali pred ljudi, ki so najbolj prizadeti. **Mg.**

Prvo sejo šefov držav in vlad izvenblokovskih dežel je vodil v petek dopoldne predsednik FLRJ, tovariš Josip Broz-Tito

Jože Vidmar iz Lukovka: s kooperacijo 5200 kg pšenice!

Letošnja poletna žetev je za nami. Kombajni, ki marsikje tokrat niso želi prvič, so v nekaj dneh spraznili polja pšenice in drugih žit. Razveseljivo je, da so v nekaterih občinah stroji kmetijskih zadrug in zadružnih posestev pomagali pospraviti pridelek tudi pri zasebnih kmetih — nekooperantih.

Kmetijska zadruga v Trebnjem se lahko pohvali z nekaterimi izrednimi rezultati, ki so jih pri žetvi dosegli njeni pogodbeni proizvajalci. Že razlika med povprečjem pridelka, ki so ga dosegli pogodbeniki, in povprečnim hektarskim donosom samostojnih proizvajalcev potrjuje velikansko prednost pogodbene proizvodnje, saj je znašal pridelek pogodbenikov okrog 32 mtc na hektar, povprečen donos samostojnih pridelovalcev pa le 15 mtc. Kooperanti so razen tega dosegli nekaj izvrstnih rekordov. Jože Vidmar iz Lukovka je na hektaru zemljišča pridelal kar 52,08 mtc, česar ni spričo neugodnega vremena nihče pričakoval. Tak pridelek mu je dala italijanska pšenica San Pastore. Res je, da je izredno gnojil.

Ti uspehi kmečkih pridelovalcev pa bi bili lahko še večji. Mnogokje so žita polegla in niso mogla dati pričakovanega pridelka. Povprečje bi se lahko še povečalo, če bi pogodbeniki upoštevali vse agrotehnične ukrepe. Dosežek nekaterih pogodbenih proizvajalcev, ki so načela napredne kmetijske proizvodnje zanemarjali, je namreč kar dvakrat manjši od povprečnega pridelka dobrih kooperantov.

ZA KRAJEVNI PRAZNIK
TOPLO ČESTITA
OBRTNO GRADBENO PODJETJE
»Remon«
STRAŽA

Trebnje: žita in semenski krompir

V gospodarskem letu 1961-62 bo pogodbena proizvodnja trebanjske kmetijske zadruge zajela okrog 400 hektarov zemljišč. Na prvem mestu so žita, predvsem pa domače in italijanske sorte pšenice. Razen že znanih in preizkušenih italijanskih pšeničnih vrst (San Pastore), bodo to jesen zasejali nekaj hektarov tudi s francosko pšenico Étoile de Choisye, ki da neprimerno manj slame kot nekatera domača in tuja žita. Semena sicer še nimajo, upajo pa, da bo dala tudi francoska pšenica na trebanjskih tleh zadovoljiv pridelek.

Po zadružnih načrtih bodo pogodbeni pridelovalci letos poskusili še s setvijo ječmena »trias«, za katerega pravijo, da bi dobro uspeval v hribovskih predelih. Za to vrsto ječmena so odmerili okrog 50 hektarov površin.

Posebno skrb bodo posvetili pridelovanju zgodnjega semenskega krompirja, ki dozori že proti koncu julija. Manjši nasadi »cvetnika«, ki je nastal s križanjem nekaterih slovenskih vrst krompirja, so že v prejšnjih letih dali več kot zadovoljiv pridelek. Po podatkih nekaterih strokovnjakov, ki so ocenjevali donos in možnosti za uspešno rast tega semenskega krompirja, ima zemlja trebanjske komune izredno dobre pogoje za nadpovprečen pridelek in kakovost »cvetnika«. Nekateri celo trdijo, da je že letos ta slovenski križanec v trebanjskem območju najbolje uspel. Trebanjska kmetijska zadruga pa ga bo postopoma uvajala v redno kmetijsko proizvodnjo. Letos spomladi so ga pridelali na 18 hektarih, drugo leto pa ga bodo posadili že na okrog 100 ha in ta pridelek bo popolnoma zadostoval za potrebe celotnega okraja. Prav dobra krompirišča bodo imeli v Velikem Gabru, na Pristavici, v Biču, Zagorici, Dobravici, Velikih Dolah in drugod. Pričakujejo, da bo drugo leto pridelek tolikšen, da bodo semenski krompir izvozili še na druga področja naše in sosednjih republik.

Taki načrti trebanjske gospodarske kmetijske enote naj bodo spodbuda ostalim zadrugam, ki se morda še niso odločile za specializirano proizvodnjo določenih pridelkov.

Občni zbor OSS bo 28. septembra

Okrajnemu sindikalnemu svetu Novo mesto bo po dveh letih potekel mandat, zato bo 28. septembra na občnem zboru dal obračun o svojem delu. Ta bo dokaj bogat, saj je sindikat prav na našem področju v minulih dve letih zelo aktivno nastopal in pospeševal razvoj družbenih odnosov v proizvodnji. Vsi delegati bodo dobili gradivo že 18 dni pred občnim zborom. Da bi bila razprava kar najbolj plodna, je okrajni sindikalni svet po vseh občinah priredil razgovore z delegati. Ten razgovorov se je udeležil po 1 član predsedstva OSS.

»SKUPŠČINA – ZGODOVINSKI SPOMENIK...«

(Nadaljev. s 1. strani)

nega miroljubnega sožitja.

Bilo je po otvoritvenem govoru tovariša Tita, ko je prvi spregovoril na delovni konferenci predsednik Sukarno. Krog radijskih in televizijskih sprejemnikov je znova završalo:

»Poglej, kako odločno govori! Kako vsestransko opisuje svetovni položaj! Kako mu pritrjujejo!...«

Še in še so poslušalci med sabo šepetaje komentirali nastope govornikov, po končanih oddajah pa debate kar ni hotelo biti konec. Vsak je hotel kaj pripomniti, kaj vprašati al' dodati. Pozno v noč so se v petek, soboto in nedeljo vrstili v mestih in vaseh pomenki o beograjskem srečanju državnikov. Povsod je bilo čutiti ponos in zadovoljstvo ljudi, da je tako pomembna konferenca v naši domovini. Eden izmed navdušenih televizijskih gledalcev v novomeški kavarni je v nedeljo zvečer dejal:

»Naša skupščina v Beogradu zasluži, da bi postala zgodovinski spomenik. Če bi jo takoj po tej konferenci spremenili v muzej, bi imela vedno dovolj obiskov...«

Spomenik na Ilovi gori

V nedeljo dopoldne bodo na Ilovi gori v občini Grosuplje odkrili lep spomenik in preurejeno partizansko grobišče padlim borcem na tem področju. Tu bo v nedeljo po slovesnosti tudi veliko partizansko srečanje. Že v soboto popoldne bodo pri Križah nad vasjo Luče odkrili spominski kamen, pri lovski koči nad Lučami pa bo nato srečanje starih borcev.

Tedenski notranjepolitični pregled

Konferenca nevezanih držav v Beogradu, v katero so uprte oči vsega sveta, je zasenčila vsa druga dogajanja v naši državi. Življenje teče seveda vseeno naprej. Kakor kaže zanimanje ljudi za dogodke v Beogradu, dobiva življenje celo še več poleta, kajti v zavesti vsakogar je spoznanje, da s konferenco še mogočneje vstaja ogromna moralna sila, ki postaja vest človeštva. Ker pa bo govoril o konferenci nevezanih držav zunanjepolitični komentar, se bomo mi zadržali pri nekaterih dogodkih in problemih notranjepolitičnega življenja.

■ Takoj potem, ko so v Zvezni ljudski skupščini izvolili Komisijo za ustavna vprašanja, ki ji predseduje Edvard Kardelj, je bil njen prvi sestanek. Na njem so ustanovili pet podkomisij, ki bodo pretresale osnovna načela in probleme z naslednjih področij: politični sistem, pravice državljanov, družbeno-gospodarski odnosi, komunalni sistem in mednarodni odnosi. Podkomisije so seveda le oblike dela, ki ga opravlja Komisija za ustavna vprašanja. Le-ta bo, ko bo prejela od podkomisij predloge, povedala svoje mnenje in utrdila končno besedilo tez in sistematiko ustave. Ko bo formulirala definitivno besedilo ustavnih tez, jih bo bržčas v začetku decembra dala v pretres Zvezni ljudski skupščini. Decembra in januarja bodo dane teze tudi v javno razpravo. Predvidoma bo Zvezna ljudska skupščina konec februarja 1962 sprejela novo ustavo, tako da bodo aprila lahko že volitve v novo ljudsko skupščino.

■ Ko se je konstruiral odbor podsekcije za papirno in celulozno industrijo pri Zbornici za industrijo, rudarstvo, gradbeništvo in promet LRS, so predstavniki opozorili na vrsto problemov svoje stroke. Celulozni les na primer je samo za 100 din dražji od jamskega. To ni v skladu s stroški, ki so potrebni za proizvodnjo celuloznega lesa. Zato proizvajalci opuščajo čiščenje lesa in ga ne pripravljajo za prodajo tovarnam panirja in celuloze, pač pa ga prodajajo neobdelanega rudnikom; ti uporabljajo zdaj za opornike najboljši celulozni les. Posledica je pomanjkanje celuloznega lesa, kar resno ogroža proizvodnjo v papirnicah.

KONEC FEBRUARJA NOVA USTAVA

■ Ljudski skupščini LRS bo kmalu predložen v razpravo predlog resolucije o vlogi komun in stanovanjskih skupnosti pri varstvu otrok. V predlogu resolucije je poudarjena družbena skrb za otroke — ustanavljanje in organiziranje omrežja ustanov za otroško varstvo. Predlog vsebuje tudi temeljna načela otroškega varstva, nadalje vlogo, ki jo imajo starši, stanovanjske skupnosti in komune pri razvijanju pomoči družini pri varstvu otrok, naloge gospodarskih organizacij ter vlogo in naloge strokovnih služb pri otroškem varstvu. V posebnem poglavju predloga resolucije so navedene tudi oblike in načini ustanavljanja in finansiranja otroškega varstva.

■ Narodna banka FLRJ je dala komunalnim bankam na razpolago kredite v znesku 14 milijard 496 milijonov din za obratna sredstva industrije in trgovine. Komunalne banke v Sloveniji, in sicer v Novem mestu, Šoštanju, Tržiču, Vidmu-Krškem, Litiji, Trbovljah, Slovenjem Gradcu, Ptuju, Kranju, Mariboru, Lendavi, Ljubljani in Kočevju so dobile 3 milijarde 815 din kredita.

■ Pred kratkim je Komite za zunanjo trgovino — o tem smo poročali v enem prejšnjih komentarjev — odobril iz avansa za uvoz kontigentiranega blaga v prihodnjem letu 8 milijard deviznih din za uvoz industrijskega blaga za široko potrošnjo. Hkrati je bil napovedan nov način uvoza tega blaga v obliki ponudbenih licitacij in zbiranja ponudb na domačih sejmih ali pa tudi izven njih. Posebne komisije bodo izbrale najugodnejše ponudbe in dale na razpolago potrebna devizna sredstva. Namen novega načina uvoza tega blaga je, da bi bila potovanja v ta namen v tujino manj pogosta. Pri zbiranju ponudb bodo komisije upoštevale ne le ugodnejše pogoje, temveč tudi dobro servisno službo in preskrbo z rezervnimi deli. V določenih primerih bodo dajale prednost tistim ponudbam, ki bodo omogočale na podlagi kooperacije z domačo industrijo prihranek deviz in večje količine blaga za trg.

■ V nedeljo so na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani zaključili VII. mednarodni sejem vin, žganih pijač in sadnih sokov. Do zaključka prireditve je sejem obiskalo 84.000 obiskovalcev. Veliko zanimanje je bilo tudi za razstavljeno opremo. Po podatkih razstavljavcev znaša vrednost sklenjenih in pripravljenih kupčij 1 milijardo 855 milijonov din. Sejem je obiskal tudi sekretar Zveznega izvršnega sveta za kmetijstvo in gozdarstvo dr. Slavko Komar, ki je med drugim izjavil, da bo treba to vrsto sejma še naprej razvijati in krepiti in da bodo morali državni organi temu sejmu glede na njegovo mednarodno afirmacijo nuditi vso podporo. Med razstavljavci si je priborilo eno zlato kolajno tudi Vino Brežice.

■ Letos bo obiskalo tuje države okoli 200.000 Jugoslovanov. V prvih šestih mesecih je odpotovalo v tujino nad 118.000 naših državljanov ali skoraj 40.000 več kot v istem obdobju lani. Največ je Jugoslovanov, ki potujejo v tujino posamično. Do konca letošnjega junija je potovalo v druge dežele 90.000 ljudi posamično in 24.000 ljudi kolektivno.

■ Te dni je bil posebnost v Ljubljani mladinski knjižni sejem. Učenci in dijaki lahko prodajo stare šolske knjige in si nabavijo nove. Založniška podjetja prodajajo na sejmu vse nove šolske knjige. Klub mladih predvaja med sejmom izbrane kratkometražne poučne filme. Ne bi bilo slabo, če bi to zamisel prenesli tudi v Novo mesto.

PISMA UREDNIŠTVU

Malo več dobre volje!

TOVARIŠ UREDNIK!

Naš kolektiv je želel prisostvovati otvoritvi kiparske razstave v Kostanjevici. Toda kako priti tja oziroma nazaj, saj odpelje zadnji avtobus iz Kostanjevice proti Novemu mestu okrog 17. ure. Pozanimali smo se pri podjetju »Gorjanci«, če bodo organizirali izletniški avtobus. Dobili pa smo odgovor, da je premalo interesentov, kajti večina takih, ki se zanimajo za razstavo, imajo svoja vozila ali pa se priključijo znancem. Torej če nimaš lastnega vozila oziroma dobrega znanca, ostani doma!

Podjetje »Kompas« iz Ljubljane je lahko organiziralo izlet na razstavo. Ko sem govorila z enim izmed vodij, mi je odgovoril: »Škoda, če bi vedeli, bi mi pripeljali skozi Novo mesto«.

Z majhno reklamo bi gotovo našli dovolj interesentov vsaj za en avtobus — le malo več dobre volje bi moralo podjetje pokazati in pomisliti, da je v Novem mestu veliko ljudi, ki se zanimajo za kulturne prireditve, nimajo pa lastnih vozil, da bi se jih udeležili.

Prof. Vlada Jankovič.
Ekonomska srednja šola v Novem mestu

Več pomoči pionirjem

TOVARIŠ UREDNIK

Obiskali smo tabor Sutjeska v Dolenjskih Toplicah, kjer je bilo 60 pionirjev, načelnikov odredov iz celotnega novomeškega okraja na 14-dnevnem seminarju. V pogovoru smo zvedeli za njihove težave. Res je, da so nekateri še tako mladi, da se ne zavedajo kakšne naloge bodo morali opravljati, ko se bodo vrnili v šole. Ugotovili smo, da je prešibka povezava med mladinsko organizacijo in pionirji. Nikakor niso krivi pionirji, pač pa mladinci, ki smo si premalo pri adevali, da bi jim pomagali in jih vzgajali. Zavedati pa se moramo, da bodo prav ti načelniki in drugi pionirji kmalu prišli na naše mesto, in si lahko mislimo, kako bodo uspeli, če jim ne bomo pomagali in nakazali smeri določenih dejavnosti.

Vsekakor so za njihovo vzgojo odgovorni učitelji, ki pa jim večkrat, kot smo slišali, ni mar, kaj učenci počno. Le skupna pomoč mladinske organizacije, učiteljev in drugih organizacij bo pionirjem tako koristila, da bodo brez bojazni čez čas sprejeli določene mladinske dolžnosti.

Marija Mihelič,
sekretarka OK LMS
v Novem mestu

Avtobusna proga čez Bučko

Tovariš urednik!

Že več let si prebivalstvo Bučke in Studenca ter okoliških vasi želi, da bi vozil avtobus skozi njihove kraje. Prebivalstvo teh vasi mora nad tri ure pešačiti v Sevnico, kjer je sedež komune, zato se čudimo vsem, ki govore, da je avtobusna proga Novo mesto—Bučka—Sevnica in morda še dalje preko Planine do Celja in nazaj nepotrebna.

Letos 5 novembra bo na Bučki velika občinska proslava v spomin na prvo večjo partizansko akcijo na Dolenjskem. Te proslave se bo razen mnogih uglednih gostov udeležil tudi predsednik Ljudske skupščine LRS tovariš Miha Marinko. Ali ne bi bilo prav, ko bi ob tej priložnosti ljudem ustregli z avtobusno progo? Prebivalci teh krajev so jo prav gotovo zaslužili.

Dostikrat pravijo, da bi se Bučka lahko razvila v turističen kraj, kajti naravnih lepot ji ne manjka; brez prometnih zvez pa turizma ne more biti.

Prizadeta avtobusna podjetja naj o tem razmislijo in naj poizkušajo ustreči prebivalstvu, s tem bi pomagali kraju pri njegovem razvoju.

Ivan Pungerčič, Močvirje 21, p. Bučka

Da bi bilo več Čatežev!

Čatež pri Trebnjem je prijazna vasica. Omeniti pa moramo še Dolenjo in Gorenjo vas, ki sta tesno druga ob drugi. Imajo skupen krajevni odbor, krajevno organizacijo Socialistične zveze itd. Naj povem, da je krajevna organizacija Socialistične zveze na Čatežu med najbolj delavnimi v trebanjski občini. Za pridnost in požrtvovalnost jo je občinski odbor SZDL v Trebnjem že nagradil s televizijskim sprejemnikom. Pa ne samo Socialistična zveza, tudi krajevni odbor zna orbniti razmeroma pičla sredstva, ki jih dobi od občinskega ljudskega odbora. Delavni pa so tudi ostali organi upravljanja, tako šolski odbor, potrošniški svet in drugi. Pri krajevni organizaciji SZDL so ustanovili tudi sekcije za kmetijstvo in turizem, zakaj Čatež je prav prijetna izletniška točka, ki so jo pred leti že kar dobro obiskovali. Izletniku nudi lep razgled na Gorjance, ob lepem vremenu pa celo na Karavanke. Zdaj se trudijo, da bi jo spet turistično oživili.

Omenili smo potrošniški svet. Šteje pet članov in je imel letos že nekaj sej. Oglejmo si samo en utrinek iz njihovega dela. Predsednica sveta Marija Hercog mi je pripovedovala, da mesa na Čatežu ni bilo moč dobiti. Če so hoteli prebivalci teh vasi meso, so morali nekaj kilometrov daleč ponj v Trebnje ali v Gabrovko. Potrošniški svet je o tem večkrat razpravljal. Potem so se dogovorili z gostilničarjem Lesjakom, da je odstopil prostor, podjetje Mesopromet iz Mokronoga pa ga je opremilo. Za ureditev lokala so domačini opravili tudi precej ur prostovoljnega dela. In zdaj so ljudje zadovoljni, zakaj meso imajo vsako soboto tako rekoč doma.

Za primer smo vzeli samo meso. Pozneje so uredili še preskrbo s kruhom in prav zdaj si prizadevajo povečati trgovski lokal. Tako potrošniški svet, pa tudi krajevni odbor in organizacija Socialistične zveze ne mirujeta. Močno si prizadevata pri napeljavi vodovoda. Imajo težave s pomanjkanjem sredstev, vendar predsednik krajevne organizacije Socialistične zveze Peter Hercog pravi, da bo vodovod gotovo dograjen že letos. In ker je to veliko delo, so spet priskočili na pomoč domačini. S prostovoljnim delom so izkopali nad polovico jarkov. Še posebej se je izkazala mladina. Pa tudi ostali vaščani so stvar razumeli in kopali kanale, vozili pesek za rezervoar in za zajetja.

Vaščani vedo, da delajo zase, za korist svoje vasi, za svoje lepše in udobnejše življenje. Pred nekaj leti na Čatežu še ni bilo šole. Pa so sklenili: zgradili bomo šolo! In res so jo! Družba je prispevala okoli 20 milijonov dinarjev. Šola je seveda vredna najmanj še enkrat toliko, vendar so stroške znižali domačini s tem, da so prispevali les, opravili nešteto voženj in več deset tisoč prostovoljnih delovnih ur.

Prav tako so si uredili cesto iz Trebnjega do Čateža. Povedati moram, da dobijo na leto le 30.000 dinarjev sredstev. Če bi povsod tako skrbeli za cesto, se marsikateremu krajevnemu odboru ne bi bilo treba trapiti z vprašanjem, kako bodo obrnili pičla sredstva, da bi ceste vsaj malo zakrpali. Še in še bi lahko govorili o ljudeh in vasicah tod okoli, vendar naj rečemo samo še to: da bi bilo takih vasi po naših krajih čimveč!

R. S.

Industrija: 48,1 odstotka plana v prvem polletju

Prvo polletje je za nami in za njim nemalo težav, pa tudi uspehov. Večina kolektivov je že sprejela in potrdila polletne bilance, zato bo kar prav, če ugotovimo, kako smo izpolnili planske naloge v posameznih panogah. Vseh podatkov še ni, vendar si bomo iz tega, s čimer razpolagamo, lahko ustvarili dovolj jasno sliko. Industrija kot najpomembnejša veja gospodarstva je izpolnila plan z 48,1 odst. obrt prav tako z 48,1 odst., gradbeništvo z 48,6 promet s 57,4, trgovina s 46,3 in gostinstvo s 50,8 odst. Čeprav je pomanjkanje obratnih sredstev v prvem polletju obetalo večje težave, so uspehi kar dobri. Na mnoge panoge vpliva mrtva sezona v prvih mesecih (trgovina, gradbeništvo) pa tudi slcer je prvo polletje še vedno v precejšnji meri le obdobje, ko »razgibavamo«, da proizvodnja v drugem polletju laže steče. V nekaterih občinah so ljudski odbori že razpravljali o realizaciji, ponekod pa šele bodo. Vsekakor smo z doseženimi uspehi lahko zadovoljni.

Najboljše panoge v industriji

Pri izpolnjevanju plana prvega polletja so dosegle najlepše uspehe: prehranska industrija, ki je izpolnila 61,3 odst. plana, rudniki nekovinskih rudnin — 59,1 odst. plana, kemična industrija — 52,2 odst. plana in proizvodnja papirja in celuloze, ki je izpolnila 50,6 odst. plana.

Kmetijci so v težavah

Na zadnji seji predsedstva OSS so razpravljali o problemu delitve dohodka v kmetijstvu. Zaradi zelo nizke osnove osebnega dohodka pri izračunavanju posebnega prispevka v kmetijstvu, zapadejo vse naše kmetijske organizacije progresivnemu obdavčenju dohodka. Kmetijske zadruge v našem okraju bodo morale letos na ta račun odvesti približno 70 milijonov dajatev več kot doslej, lani pa so vse skupaj ustvarile komaj 129 milijonov dinarjev skladov. KGP Novo mesto in KGP Brežice pa bosta morali odvesti vsako po 54 milijonov dinarjev več. Razumljivo je, da zaradi tega nastaja resen problem ustvarjanja lastnih skladov v kmetijstvu. Razpravo o tem bo pri zakonodajnih organih sprožil republiški svet sindikatov, ne bo pa odveč, če se bodo s problemom podrobneje seznanili tudi ljudski poslanci z našega področja.

PIONIR: v prvem polletju 53 ostotkov

Kolektiv SGP Pionir Novo mesto je v prvem polletju izpolnil plan (upoštevaje cene iz leta 1959) s 53 odstotki, po letošnjih cenah pa s 45 odstotki. Če upoštevamo, da je v prvem polletju imelo gradbeništvo zaradi pomanjkanja investicijskih sredstev zelo malo naročil in da sta meseca januar in februar za gradbenike »mrtva« sezona, bo do konca leta plan brez težav izpolnjen.

KZ v Brežicah: 60 odst. občinskega plana

Kmetijska zadruga v Brežicah zavzema v brežiški komuni izredno važno mesto, saj je lani dosegla 33 odstotkov celotnega občinskega plana, letos pa predvidevajo, da bo zadružništvo zajelo kar 60 odstotkov vseh dejavnosti v občini. Nedvomno so to uspehi pametnega gospodarjenja v kmetijstvu, ki je v brežiški komuni vodilna gospodarska panoga.

Poglejmo še enkrat na črnomaljski trg!

V 29. številki našega tednika je bil objavljen tudi dopis »Ali se bomo zdramili?«, v katerem črnomaljski potrošniki kritizirajo slabo preskrbo domačega trga s sadjem in zelenjavo. Kot smo zvedeli, je bilo negodovanje upravičeno, trgovsko podjetje »Potrošnik« iz Črnomlja pa nas je naprosilo, naj prikažemo tudi težave, s katerimi se to podjetje bori.

Črnomaljsko podjetje »Potrošnik«, ki je prevzelo prodajalno kmetijske zadruge, je po dogovoru z zadrugo začelo prodajati tudi sadje in zelenjavo. To blago je dobavljalo iz Ljubljane, pri čemer so nastale razne ovire. Zato se je pošiljka često zamudila. Potrošniki so se upravičeno razburjali, saj je ostal črnomaljski trg večkrat prazen. Ko je »Potrošnik« hotel problem rešiti sporazumno z zadrugo, mu ta ni odgovorila in je vprašanje ostalo nerazčiščeno. Ko le ni šlo drugače, so obvestili Sekretariat za blagovni promet v Ljubljani, da prodajo sadja in zelenjave opustijo, za kar so tudi dobili dovoljenje. Ker prodaja »Potrošnik« le predmete za široko potrošnjo, menijo, da bi bila dolžnost kmetijske zadruge prodajati sočivje, ne pa mopede in druge neživilske predmete.

Navzlic tem problemom je »Potrošnik« hotel odpreti svojo prodajalno s sadjem in zelenjavo. Zaprosili so za primeren prostor. Na seji sveta za blagovni promet pri črnomaljskem ObLO so lokal sicer dobili, toda v njem je pleskarski oddelek Belokranjskega gradbenega podjetja. To podjetje je tudi odgovorilo, da prostorov ne izprazni vse dotlej, dokler za svoje pleskarje ne najde ustreznega mesta.

Ker je kmetijska zadruga v Črnomlju po združitvi z bivšimi zadrugami ekonomsko zelo močna, bi bilo nujno, da bi sama prevzela prodajo zelenjave in sadja že zaradi tega, ker ima veliko prodajaln pri nekdanjih sedežih bivših kmetijskih zadrug. Čas bi tudi že bil, da bi v Črnomlju prodajali domače pridelke, ne pa nabavljene od ljubljanskega grosista. Dokler ne bo to urejeno, je razumljivo da bodo Črnomaljčani še dolgo brez prave oskrbe z živili.

NOVOTEKS: količ na in dobra kvaliteta

Čeprav udeležba ni bila najboljša (prišel je samo vsak peti član kolektiva), je sindikalna podružnica ocenila delo v prvem polletju in pokazala v poročilu in v razpravi na številne uspehe in težave. Uspehov je vsekakor več. Takoj po občnem zboru so pričeli uresničevati svoj program. Novomeški obrat so razdelili na 5 ekonomskih enot in izvolili svete teh enot. — Pred prvimi zasedanji svetov je sindikat sklical masovne sestanke. Na njih so predelali gradivo, o katerem je pozneje odločal svet ekonomske enote. Vse proizvajalce so seznanili z novim gospodarskim sistemom in se še posebej natančno pogovorili o pravilniku za delitev osebnih dohodkov. Odnosi med ekonomskimi enotami so bili doslej dobri, šlo je brez težav.

V novih pogojih se je proizvodnost povečala: v predilnici mikane preje za 8,2 odst., v predilnici česane preje za 9.4 odst., v tkalnici za 7,2 odst. in v apreturi za 4,25 odst. Vse ekonomske enote so polletni plan presegle. Osebni dohodki so se povečali za 12,6 odstotka. Čeprav so presegli čisti dohodek za več kot tretjino, so izplačali le 93.8 odst. planiranih osebnih dohodkov. Povečali so jih le za toliko, kolikor sta porasla storilnost in varčevanje v proizvodnji. Dosegli so le 98,54 odst. planiranih poslovnih stroškov.

Takšne so številke, ki govore jasno in nedvoumno. V razpravi so ugotovili, da je apretura ozko grlo v proizvodnji in da jo bo treba čimprej povečati. Športna dejavnost v kolektivu je živahna. Letos je odšlo v počitniški dom v Novi grad na dopust mnogo več ljudi kot vsa leta doslej. V razpravi so ostro obsodili nedejavnost mladinske organizacije in zahtevali zamenjavo vodstva. Polletna konferenca je bila pregled uspehov. Brez oklevanja so uvedli ekonomske enote, v pravilnik o delitvi osebnih dohodkov pa vnesli kot merila količino, kvaliteto in poslovni uspeh. Prav v tem pa je vsa »skrivnost«

Nov način gospodarjenja z gozdovi 6

V nadaljevanjih smo našteli samo naloge, ki jih bomo morali uresničiti, da nam bodo gozdovi dajali več kot doslej. Nismo naštevali poti in načinov, kako bomo to dosegli. Glavno osnovo daje načrtu, o katerem smo govorili, novi zakon o gozdovih. Tudi za komune so gozdovi z lesom, ki je vreden milijone in milijarde dinarjev, pomemben gospodarski člen. Prav tako kot pred leti v kmetijstvo bodo morale poseči tudi v razvoj gozdarstva in z izdajanjem odlokov pospešiti razvoj družbenih odnosov. Odloki o obveznem novem načinu gospodarjenja z gozdovi bodo osnova, na kateri bodo kmetijske zadruge kot neposredne uresničevalke novih družbenih odnosov razvijale novo gozdarstvo. Razen tega bodo komune morale skrbno proučiti vse, kar je za novo gospodarjenje z gozdovi na njihovem področju potrebno, da bodo lahko pomagale in spremljale razvoj gozdarstva v svojih družbenih planih.

KMETIJSKE ZADRUGE — NOSILEC RAZVOJA

Kmetijske zadruge so letos prevzele gozdarsko službo. Uresničevanje velikega načrta na področju gozdov, ki so v zasebni lasti, bo od njih terjalo brškone največ naporov. Kmetijske zadruge bodo v neposrednih stikih z lastniki v tem velikem podvigu, ki bo trajal 5 let, morale opraviti delo, ki ne bo imelo samo gospodarske vsebine, ampak tudi politično vsebino. Razvoj bo šel po približno enaki poti, kot je šel pred leti v kmetijstvu. Zadruga bo morala v zasebnih gozdovih, ki bodo določeni za golosek, opraviti vsaj 50 odst. vseh del. Osredotočiti bo morala dela pri premeni gozdov, da bi bili stroški kar najmanjši. Največje delo pa bodo zadruge opravile na golosekih in izkrčenih površinah zasebnih gozdov potem, ko bo posek opravljen. Lastnik bo dobil izplačano vrednost posekanega lesa ,zadruga pa bo nato izsekano površino takoj prevzela bodisi kot darilo, bodisi kot kupec, v posameznih primerih pa jo bo morala tudi arondirati. Takšne površine bo treba takoj zasaditi s hitro rastočimi iglavci, kot so zeleni bor, duglazija in smreka. Z lastniki gozdov bo sklepala tudi pogodbe o sodelovanju, podobne pogodbam v kmetijstvu. V procesu novega načina gospodarjenja z gozdovi pa bo zadruga v prvi vrsti nosilec podružbljenja gozdov v tem smislu, da z dosedanjimi zasebnimi gozdovi ne bo več gospodaril posameznik, ampak družba kot celota. Zadružni sveti pri kmetijskih zadrugah morajo o teh problemih že zdaj razmišljati in iskati nove oblike udejstvovanja zadruge v gozdarstvu.

Za strokovno plat uresničevanja načrta bodo poskrbeli strokovnjaki. Velikega političnega pomena teh novosti pa vsekakor ne kaže prezreti. Potrebnih bo mnogo razlag, besed in mnogo prepričevanja, preden bodo vsi, ki jih bo novost prizadela, razumeli, kaj hočemo. Ker imamo za seboj bogate izkušnje s področja pogodbenega sodelovanja kmetov z zadrugo, ne bomo naleteli na nepremostljive težave. Družbene organizacije, predvsem Socialistična zveza, bodo morale prevzeti odgovorno nalogo, da bodo tolmačile novi način gospodarjenja z gozdovi prav tako, kot so to opravile in še opravljajo v kmetijstvu. Strokovne organizacije, tu mislimo predvsem na DIT gozdarske stroke, pa bodo morale veliko akcijo v gozdarstvu, ki je pred nami, proučiti resneje kot doslej in se je resneje lotiti. Kmetovalec je že spoznal, da je treba razen s plugom in motiko kmetovati tudi s svinčnikom in z glavo. Prav to pa bo spoznal tudi zasebni lastnik gozda, ko bomo uresničevali veliki načrt, s katerim smo vas pravkar seznanili.

MILOŠ JAKOPEC

Kmetijski obrat Žadovinek

Proizvodni obrat Žadovinek pri kmetijski zadrugi Videm-Krško je zaživel lani, ko so arondirali 70 ha kmetijskih površin in pričeli s sodobno kmetijsko proizvodnjo. Letos se bo tem 70 hektarom pridružilo še 38 ha na novo arondiranih. Na področju Žadovinka je najboljša zemlja v krški komuni. Sproti pripravljajo načrte za ureditev obvozn h poti in urejajo njivske površine v velikosti 10 do 15 ha, na katerih bodo kolobarili. Do leta 1965 se bo obrat Žadovinek razširil za toliko, da bo obsegal blizu 300 ha arondiranih površin in prerasel v glavno preskrbovalno središče za mleko in meso v videmsko-krški komuni. Letos so prodali že 110 ton tržnih presežkov žit, ki so jih pridelali.

Vaš najboljši obveščevalec je DOLENJSKI LIST; odločite se tudi vi in si naročite domači tednik!

POTROŠNIK PA UPA IN ČAKA...

Na fronti vola Sivca in telička Liske

»9. avgusta ob 10. uri na Bizeljskem.

Pri tehtnici stoji tovornjak. Zavidam volom, ki so vpreženi v voz in imajo na vratu telege. Z Belim stvojiva nekje sredi vrste. Oba dobiva na ušesa številke: 483 jaz, zanj ne vem. Nekaj telet in svinj je še pred nama. Nakupovalec v beli halji se približa. Zdaj bova na tehtnico stopila midva. Z Belim tehtava 1387 kg. — Za mesarijo, — pravi nekdo od Kmetijske zadruge na Bizeljskem. — Kar v zadružni hlev z njima, — meni nakupovalec, in že se morava ločiti od gospodarja... Tako je: garaš, gnojiš polja, nazadnje pa se te kmet naveliča in pošlje pod nož. Dobro je, da naju je gospodar Ivan Mihelin iz Nove vasi pošteno nakrmil in napojil.

Nekaj ur kasneje že drvimo z Bizeljskega. Tovornjak je natlačen. Ne čutim več kosti. Vsi voli stegujemo jezike. Radi bi vode. No, pa nas le pripeljejo v Novo mesto. Ampak tu se začne surovost. — Ovili so nam vrvi okrog rogov. Odgnali so me prvega. Jutri bom na vrsti. Ob šestih me bodo že kupovali ljudje.«

»Koliko ste stari, stric Sivec?«

»Pet ali šest let. Ne spominjam se več.«

»Joj, jaz pa imam komaj osem tednov. Nekaj dni že čakam, da me bodo... Doma sem iz Bršlina. Komaj sem dobila me Liska, me je gospodar Franc Kunčič že prodal. Še nič ne vem o svetu, muu-u-u-u, pa se moram posloviti. In samo 72 kilogramov imam!«

»Po čem so te plačali, Liska?«

»Novomeška zadruga je dala mojemu gospodarju za kilogram mojega mesa 182 dinarjev, kmetijska zadruga pa me je nato mesarskemu podjetju v Kandiji prodala kar po 240 dinarjev kilogram! Pri tem je zadruga zaslužila 58 dinarjev pri kilogramu, pa ni imela z mano nobenega dela ne skrbi... Ljudje pravijo tej razliki marža... Po čem nas bodo kupovali potrošniki v mesariji, stric?«

»Sam vrag vedi. Meni se upira iti pod nož. Najraje bi pobegnil. Če le pomislim, kako me bodo ljudje preklinjali, ko bodo na krožnikih rezali moje meso! Čeprav bo mehko in dobro, se jim bo upiralo jesti.«

»Kaj? Vi ste veliko na boljšem! Kar poglejte, kaj bo z mano: tudi mene bodo ljudje pojedli v zrezkih, a če bodo pomislili, da velja kilogram mojega mesa kar 460 din, se jim bo zataknilo v grlu. Nočem, da bi me potrošniki po smrti preklinjali, muuuuu-u-u-u!«

»Seveda, prav imaš. Ko ne bi bila tako visoka marža, bi nas mesarija prodajala znatno ceneje. Toda, če... Kdaj, misliš, bodo prišli po naju, Liska?«

Drugi dan je bilo sojeno obema; ne zato, ker sta obupovala ob razlikah v cenah, pač pa zato, ker so novomeške gospodinje že ob šestih prihajale po govedino in teletino. Ljudem pa je treba ustreči.

● Dva obiska – dva odgovora

Ko smo obiskali Sivca in Lisko ter zapisali njun pogovor, smo se zamislili. Nedvomno imata prav, smo sklepali. Le nekaj se nam ni zdelo dovolj razumljivo: zakaj nabije novomeška Kmetijska zadruga Mesariji v Kandiji tako visoko maržo, zakaj ni meso cenejše in kaj pravi potrošnik?

● V upravi zadruge so povedali:

»Po posebnem dogovoru dobavljamo novomeški Mesariji živino in prašiče in plačamo za kg žive teže isto vsoto, ne glede na to, koliko plača zadruga proizvajalcu. In kako utemeljujemo tako visoko maržo? Imamo vrsto ljudi, ki usmerjajo zadružno dejavnost in jih je treba plačati. Novi gospodarski instrumenti narekujejo, da sami ustvarjamo sklade, ki jih bomo porabili za izpopolnitev strojnega parka, ureditev zadružnih prostorov in podobno. Predvsem bomo morali napraviti še marsikaj, preden bomo zadovoljivo rešili vprašanje povečane kmetijske proizvodnje. Zato je nujno, da pripravimo čimveč sredstev in ustvarjamo sklade. Zlasti moramo dobro izpolniti letni plan.

Glede cenejše prodaje mesa in mesnih izdelkov menimo, da marža oziroma razlika med ceno, s katero odkupujejo živino od kmečkih proizvajalcev, in ceno, po kateri živino nabavljajo Mesariji, ne bi smela vplivati na prodajno ceno mesa. Po zakonu smemo zaslužiti 20 odstotkov, vendar tega ne izvajamo in smo določili, da pri prodaji telet Mesariji poberemo le 16 odstotkov od prodajne cene proizvajalca oziroma nam plača zadruga 16 odstotkov pri kilogramu več, pri prodaji odraslega goveda pa vzamemo le 5 odstotkov. V skrajnem primeru bi maržo tudi zmanjšali«.

● In kaj pravi Mesarija?

»Odkupne postaje našega mesarskega podjetja so dobro izbrane. Z zadrugami smo se dogovorili, da preskrbijo živino in zagotovijo dober odkup. Proizvajalec lahko računa, da bo na določeni dan lahko vse prodal, mesarija pa ima vsak dan sveže meso.

Seveda so precejšnje razlike v cenah oziroma v visoki in nizki marži. Menimo, da bi morale biti nekatere zadruge (na primer novomeška) pri odrejanju marže veliko bolj prožne, kakor so kmetijska zadruga na Bizeljskem in obe kmetijski proizvajalni enoti v Beli krajini, ki jim dohodek pri odkupu živine ne pomeni glavnega vira dohodkov. Manjša marža bi spodbujala proizvajalca, cene mesa in mesnih izdelkov bi se znižale in potrošnik bi ceneje kupoval meso. Še vedno smo proti neposrednemu odkupu živine, želeli pa bi, da bi bil na določenem sejmišču aktiven tudi predstavnik zadruge, ki bi nam pomagal izbirati živali, ne pa si samo zapisoval težo, odkupno ceno in maržo. Večkrat se zgodi, da živine niti ne vidi, ter je administrativno določevanje marže zato neupravičeno.

Seveda smo že razmišljali, da bi za nekaj desetakov zmanjšali cene mesa in mesnih izdelkov, vendar menimo, da bi nam tu morale pomagati zadruge, kar bi storile, če bi zmanjšale maržo. Tudi te so dolžne boriti se za standard potrošnikov.«

● Najti bo treba skupen jezik

Tako menita nakupovalec in odkupovalec, torej zadruga in mesarija. Oba zatrjujeta, da bi bilo drugače, če bi eden od njiju popustil. Vemo, da bosta morala oba izpolniti družbeni plan, da hočeta s skladi zagotoviti stabilnost svojih proizvodnih enot in preiti na moderno in cenejšo proizvodnjo. Tudi njuni interesi so precej različni od želja potrošnika, ki mu ni vseeno, kako se bosta odločila. Mesarsko podjetje v Kandiji si prizadeva, kolikor se da ugoditi potrošniku, in pravilno razume njegove želje. Zadruga ne popusti, ker meni, da je že dovolj popustila pri marži.

Igra med dvema ognjema se nadaljuje. Potrošnik pa čaka in želi, da bi zadruga in mesarija le našla skupen jezik ter stopila predenj in mu povedala, da bo odslej lahko za isti denar dobil več mesa in ceneje.

Upamo, da bo do sporazuma le prišlo in ne bi radi zapisali: doklej tako, tovariši? Kaj res ne vidite potrošnika?

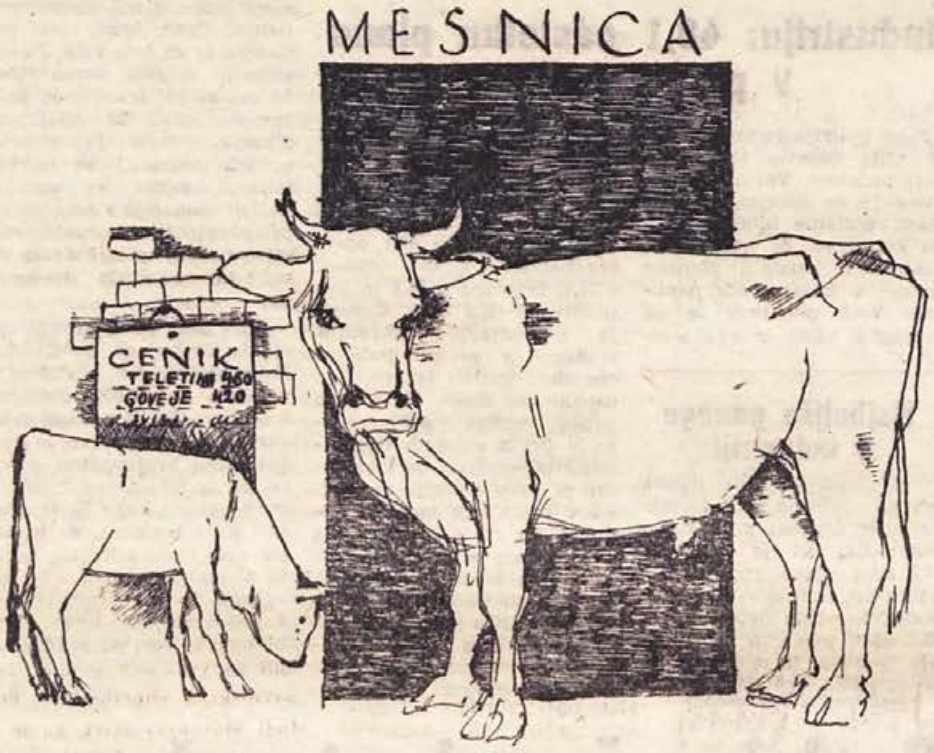

In kaj menijo na okrajni kmetijsko-gozdarski zbornici?

»Kmetijske organizacije so letos v dokaj težkem položaju pri ustvarjanju skladov in dohodkov, njihovi proizvodni plani pa predvidevajo zelo različno nabiranje sredstev, in sicer od 10 do 15 odstotkov. Skladno s tem bi morali biti urejeni blagovni odnosi med proizvajalci, KZ in potrošniki. Nerazumljivo je, zakaj je »šla tako gor« novomeška zadruga, predvsem pa, zakaj je tako visoka marža pri prodaji telet, saj je njihova prodajna cena kar za 30 odstotkov večja od odkupne. S takim stališčem te kmetijske organizacije se okrajna kmetijsko-gozdarska zbornica ne strinja, saj to nedvomno slabo vpliva na proizvajalca in na potrošnika.

Ne moremo razumeti tudi, zakaj »Mesarija« v Novem mestu ne zniža prodajne cene mesa oziroma zakaj je ne prilagodi odkupni ceni. Cena govejega mesa — 420 dinarjev za kilogram — ki ga prodaja to podjetje je še iz časov, ko so odkupovali klavno živino po 220 do 240 dinarjev kilogram žive teže.

Iz tega je razvidno, da nekatere gospodarske organizacije premalo upoštevajo potrošnika. Prav kmetijske organizacije in obrati živilske industrije pa bi bili dolžni ta vprašanja čimprej urediti.«

Rudarji na polletni sindikalni konferenci

V nedeljo, 27. avgusta, so imeli člani sindikalne podružnice rudnika Krmelj polletno konferenco, kjer so pregledali dosedanje delo ter možnosti za nadaljnji razvoj kraja.

Na konferenci je sodelovalo okoli 200 članov. Ugotovili so, da je bil polletni plan izpolnjen le s 94%. Vzrok za to je predvsem tržišče, ki je nasičeno s premogom. Zaradi tega so člani kolektiva predlagali, naj bi se razširila strojna delavnica, kjer bi zaposlili delavce, katerim sam rudnik ne bo mogel dajati zaslužka.

Da bi se to uresničilo, je potrebno posredovanje družbenih organov; rudarji so naredili, kolikor so mogli, vendar brez posredovanja višjih forumov ne bodo mogli več.

Na konferenci je bila postavljena kandidatna lista za izvolitev obratnih delavskih svetov, in sicer za strojni obrat in za jamski obrat.

Na konferenci so sklenili, da bodo vse deponirane količine premoga naložili z udarniškim delom, da deponiranega premoga ne bo nakladanje še bremenilo, kar bi lastno ceno precej povečalo.

V razpravi o pravilnikih o delitvi čistega in osebnega dohodka je bil sprejet sklep, da si čisti dohodek delijo delovne enote same. Delavski svet delovne enote bo čisti dohodek sam delil in tudi kontroliral. — Tak način delitve je že uveden v delovni enoti opekarne in je pokazal zelo dobre rezultate.

V splošnem je bila konferenca živahna in je dala važne zaključke za bodoče delo sindikalne organizacije ter obenem za bodoči razvoj naše doline.

Nedeljska konferenca je jasno pokazala, da postajajo krmeljski rudarji ne samo proizvajalci, temveč tudi upravljavci, ki imajo resno skrb za svojo bodočnost in bodočnost vsega kraja.

Alojz Kostreve

Uspehi kmetijske zadruge v Sevnici razveseljivo naraščajo

V kmetijski zadrugi v Sevnici so zlasti zadovoljni z dobro letino hmelja. Hektarski donos je 1600 kg, ponekod pa 2000 kg. Letos so imeli zasajenega 20 hektarov hmelja.

Z lastno vzrejo živine ter pravilno sestavo obrokov krme so dosegli največjo povprečje molznosti krav v okraju — 3500 litrov na leto. Pred kratkim so obnovili hleve na Impoljci, v Sevnici pa bodo razširili hlev za 78 krav.

Zadruga ima okoli 45 ha sadovnjakov, ustanovili pa bodo nov sodoben sadjarski obrat na površini 50 ha.

Drevesnica je ena največjih v republiki in so jo ohranili neokuženo. Letošnja proizvodnja je že vsa prodana. Nedavno so ustanovili tudi gozdarski obrat.

Uspehi bi bili še večji, ko ne bi imeli raztrošenega zemljišča. Večji razvoj zavira tudi pomanjkanje delovne sile in stanovanj za delavce.

D. K.

ZABELEŽENO

Ne osebo, pač pa delovno mesto!

V predzadnji številki »Dolenjskega lista« sem bral članek: »Koliko bo zaslužila Ivanka iz zadruge«. V njem pisec nadrobno razčlenjuje sistem nagrajevanja po ekonomskih enotah v brežiški kmetijski zadrugi. Sistem razdeljevanja osebnih dohodkov je vsekakor spodbuden, vendar me ob tem nekaj moti. Ne gre samo za brežiško zadrugo. Pojav je širšega značaja. Praksa domala v vseh zadrugah pa tudi v industrijskih delovnih kolektivih je, da pri merilih za nagrajevanje uporabljajo razna ocenjevanja in točkovanja. To me je zbodlo tudi pri branju članka iz brežiške zadruge. Iz sestavka jasno zveni, da je ocenjena Ivanka, ne pa delovno mesto, ki ga opravlja Ivanka. To pa je zgrešeno. Vsako ocenjevanje človeka na delovnem mestu je subjektivno! Če že ne gre drugače, potem ocenimo delovno mesto kot tako, ne glede na človeka, ki na tem delovnem mestu sedi. Sistem točkovanja in ocenjevanja bi pravzaprav moral iztrebiti že minuli tarifni pravilnik. Namesto tega pa so se, tako vsaj kaže, ponekod še močneje vkoreninili. Razdeljevanje osebnih dohodkov bo povsem nepristransko le tedaj, ko bo delavec ali uslužbenec res nagrajen za dejansko opravljeno delo, brez raznih subjektivnih ocenjevanj. Pri takih ocenjevanjih pride v delovnih kolektivih naprej do razprtij, ki lahko, če jih precej ne odpravimo, povzroče gospodarski organizaciji precejšnjo škodo. Zato bodimo previdni in se izogibajmo subjektivnih meril pri razdeljevanju osebnih dohodkov in izdelavi pravilnikov o delitvi dohodka.

L. K.

PREBIVALSTVU STRAŽE PRISRČNO ČESTITAMO ZA KRAJEVNI PRAZNIK 13. SEPTEMBER IN ŽELIMO, DA BI Z NEZMANJŠANIM POLETOM SKRBELI ZA NADALJNJI NAPREDEK KRAJA!

AVTOPROMET – TUZEMSKA ŠPEDICIJA

GORJANCI

Novo mesto - Straža

Popolno ustvarjalno svobodo jamči samo socialistična družba

Slavnostnega zaključka prvih del mednarodnega simpozija kiparjev FORMA VIVA se je v petek, 1. septembra popoldne udeležilo razen več sto domačinov tudi veliko število gostov iz Ljubljane, Kopra, Pirana, Novega mesta, Vidma-Krškega, Brežic in drugih krajev. Med njimi so bili tudi Boris Kocijančič, predsednik sveta za kulturo in član izvršnega sveta LS LRS, sekretar sveta za kulturo književnik Beno Zupančič, sekretar OK ZKS Franc Pirkovič, predsednika ObLO Piran in Videm-Krško Davorin Ferligoj ter Stane Nunčič, člani mednarodne žirije in predstavniki simpozija evropskih kiparjev iz Kirchheima (Zah. Nemčija) in St. Margaretena (Avstrija), številni likovni umetniki, oblastveni in politični predstavniki. Prostrani grajski vrt, kjer bo poslej stalna galerija stvaritev udeležencev simpozija, je bil okrašen z zastavami držav, iz katerih se je letošnjega simpozija v Kostanjevici in Piranu udeležilo 20 umetnikov. Kostanjevica je bila okrašena s cvetjem in z zastavami; slavje ob otvoritvi kiparske razstave je bilo pomembna kulturna manifestacija plemenite ideje v mednarodnem sodelovanju kiparjev in bratskem povezovanju umetnikov iz 12 evropskih, azijskih in ameriških dežel.

Tako, lahko bi rekli mednarodno prijateljsko vzdušje, kot je isti dan dopoldne na konferenci neblokovskih držav v Beogradu doseglo svoj zgodovinski vrh in vzbudilo upanje vsega naprednega sveta, je združevalo v petek pozno popoldne tudi zbrano množico na vrtu kostanjeviškega gradu. V imenu upravnega odbora simpozija FORMA VIVA — ŽIVA OBLIKA je zbrane umetnike, goste in domačine pozdravila inž. Vilma Pirkovič, podpredsednica OLO Novo mesto. Takoj po pozdravnih besedah je dejala, da smo se že lani dobro zavedali, da bo uresničitev mednarodnega simpozija težka in odgovorna naloga.

»Nove ideje in principi, spremenjen način dela v naravi in raznoliko sestavljeni skupini, vse to je na eni strani navdušilo številne umetnike in ljubitelje umetnosti, na drugi strani pa vzbujalo pri posameznikih nezaupanje in odpor do takih novih, tveganih oblik dela. To je logičen pojav, ki spremlja začetke kiparskih simpozijev povsod po svetu. Vse, kar je novo, se vedno prebija s težavo. Toda če je v svojem bistvu napredno, kvalitetno in plemenito, če doprinaša nov prispevek k formiranju boljšega, notranje bogatejšega in plemenitejšega človeka, potem to novo kljub vsem oviram tudi zmaga...« je med drugim povedala tovarišica Pirkovičeva. Opisala je priprave za simpozij v Jugoslaviji, kjer je ideja »Forma viva«, takoj našla plodna tla. Prav socialistična družba je do kraja razumela pomen takih srečanj umetnikov in njeni predstavniški organi so prevzeli celotno izvedbo nase. Prav tu, na naših tleh, je plemenita ideja mednarodnih simpozijev kiparjev lahko zaživela v sproščenem neskomercializiranem popolnoma svobodnem okolju. Zahvalila se je izvršnemu svetu LRS, svetu za kulturo in skladu za pospeševanje kulturnih dejavnosti, OLO Koper in Novo mesto ter ObLO v Piranu in Videmu-Krškem, Moderni galeriji v Ljubljani in drugim, ki so pripomogli, da je prvi simpozij v Kostanjevici in Portorožu tako lepo uspel.

Tovarišica Pirkovičeva se je nato v imenu simpozijevega vodstva toplo zahvalila umetnikom za ustvarjena dela, prav posebej pa še za plemenito darilo: vsi umetniki so nesebično odstopili vse na simpoziju nastale skulpture stalni galeriji na prostem, ki je s petkovo slavnostjo dobila svoje prve temelje. Umetnikom je nato razdelila diplome, množica pa je kiparje, katerim so se med slovesnostjo pridružili tudi kiparji iz Portoroža, ponovno navdušeno pozdravila.

Pozdravne besede so nato ponovili v francoščini, v imenu kiparjev pa se je za pozdrav, gostoljubje in tovarištvo prisrčno zahvalil v angleškem jeziku indijski kipar Shanko Chauduri, ki je med drugim dejal:

»Od poštarja in gostilničarja pa do ljudi na polju, vsi so nas tu tako prijazno sprejeli in bili z nami dobri, da smo resnično pozabili, da smo pravzaprav daleč od doma, da smo tujci...« Poudaril je, da bodo čudovite izkušnje skupinskega kiparskega dela ostale udeležencem simpozija nepozabno doživetje.

Nato je spregovoril v italijanščini g. Appolonio, sekretar umetniškega Bienala iz Benetk. Ocenil je na simpoziju nastala dela kot dragocen prispevek sodobne kiparske umetnosti in posebej pohvalil pomembno zamisel o novi galeriji kipov na prostem v Seči pri Portorožu in v Kostanjevici. Podrobneje je opisal glavne značilnosti umetnin Japonca Ejsaka Tanake, Izraelca Kosso Elqula, Petra Hadži Boškova, Švicarja Silvia Mattiblija, Petra Černeta, Kanadčana Roberta Roussila, Indijca Shanka Chaudurija in Francoza Jeana Toureta, pri čemer je poudaril za vse umetnike značilno skupno potezo: ustvarjali so zelo svobodno, kvalitetno bolje od del, ki nastajajo v ateljejih, vsi pa so tudi, seveda vsak po svoje, izrazili najbolj možne poetične rešitve s kar največjim upoštevanjem značilnosti materiala, s katerim so delali. Ko je ocenil uspeh simpozija, je gost iz Benetk ponovno zaželel, naj bi nova galerija zbirala dela, ki bodo najbolj izpričevala umetnost našega časa.

Predsednik ObLO Videm-Krško tov. Stane Nunčič je nato pozdravil umetnike in goste ter odprl razstavo, ki so si jo domačini in vsi drugi ogledali z velikim zanimanjem. Svobodno tolmačenje abstraktnih kipov je seveda sprožilo precej komentarjev, saj gre za novosti, kakršnih doslej v kiparstvu nismo bili vajeni. Gledalci so z različnimi simpatijami ogledovali kipe in jih zelo različno ocenjevali.

Prijetno presenečenje za umetnike in vse druge obiskovalce razstave je bil zaključni koncert Slovenskega okteta v kostanjeviškem gradu. Pevci so kiparje iz Francije, Japonske, Indije in drugih dežel dobesedno prevzeli, saj navdušenega ploskanja kar ni hotelo biti konec. Oktet je moral navreči še tri pesmi, a še in še bi ga poslušali.

Letošnji simpozij je za nami; v kostanjeviškem gradu pa nam o njem govori nova galerija kipov moderne umetnosti na prostem, ki bo prihodnje leto spet sprejela goste iz različnih držav in kontinentov. Postala bo kraj dragocenih srečanj umetnikov in ustvarjalcev vseh narodnosti, ras in političnih prepričanj, nam in zanamcem pa bo govorila o umetnosti našega stoletja. **Tg**

Med vsemi pobudniki in organizatorji mednarodnega simpozija kiparjev v Jugoslaviji sta bila najprizadevnejša kiparja Jakob Savinšek in Janez Lenasi, ki sta lani prinesla zamisel o taki prireditvi, ko sta se vrnila s simpozija v Avstriji. Glavni pobudnik za simpozij v Jugoslaviji je bil Jakob Savinšek, žal pa ni dočakal rezultata svojih in naših skupnih prizadevanj, ker je pred 14 dnevi na simpoziju v Zahodni Nemčiji omahnil v smrt — tako je v petek popoldne med drugim opisala delo in zasluge pokojnega umetnika inž. Vilma Pirkovič, ko je govorila o uspehih letošnjega mednarodnega srečanja kiparjev pri nas. Njegova zasluga je, da smo dosegli pristne in poglobljene odnose med umetniki, med njihovim delom in ljudstvom. Ugled naše domovine v mednarodnem svetu kot dežele, ki omogoča umetnikom popolnoma svobodno ustvarjanje in jim nudi vse pogoje za nemoten ustvarjalni polet, je po letošnjem simpoziju še večji. Gostje in domačini so počastili spomin na pokojnega kiparja Jakoba Savinška z enominutnim molkom, spomnili pa se ga je tudi Slovenski oktet, ko je njemu v čast v petek zvečer zapel Gallusovo pesem »Tako umira pravičnik«.

Na sliki: Božidar Jakac — JAKOB SAVINŠEK (sepia, 1956)

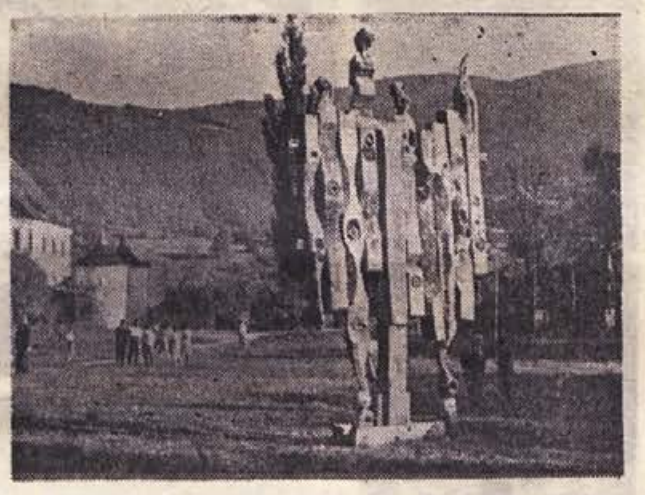

Kompozicija Japonca Eisaka Tanake v kostanjeviški galeriji letošnjega mednarodnega simpozija kiparjev

Začel bo izhajati DOLENJSKI ZBORNIK

Iz leta v leto dosega Dolenjska s Spodnjim Posavjem in Belo krajino večji napredek, hiter razvoj pa prinaša s seboj različne probleme na političnem, kulturnem in prosvetnem področju. Prikaz takih problemov, razprave o njih, objavljanje različnih gospodarskih, zgodovinskih, kulturnoprosvetnih in podobnih študij je vedno hvaležno in potrebno delo, najprimernejša oblika za publiciranje takega gradiva pa je vsakoletni zbornik. Take zbornike imajo že vrsto let Celje, Kamnik, Prekmurje, Savinjska dolina, Škofja Loka in druga mesta. Založniški svet DOLENJSKE ZALOŽBE v Novem mestu je pred kratkim sklenil, da bo začel izdajati »Dolenjski zbornik«. Gradivo za prvo številko je že pripravljeno in bo šlo v kratkem v tiskarno. Letošnji Dolenjski zbornik bo posvečen predvsem 20. obletnici začetka revolucije, objavil bo pa tudi več zanimivih gospodarskih, arheoloških, etnografskih, jezikovnih in slovstvenih razprav.

Izdajanje zbornika, ki je publikacija trajne vrednosti, je združeno z znatnimi finančnimi sredstvi; založba jih namerava delno pokriti z oglasi naših podjetij in ustanov. Obrnila se je na delavske svete in upravne odbore podjetij, da bi podprli z oglasi načrt založbe za izhajanje Dolenjskega zbornika.

Zanimivi razstavi v Ribnici

V nedeljo zjutraj bodo v Ribnici na Dolenjskem slovesno odprli slikarsko-kiparsko razstavo v okviru festivalskih prireditev. Razstavljala bosta kipar Janez Bolka in akademski slikar France Mihelič, zraven njiju pa tudi domačin amater Veljko Oražem. Ob 9. uri bodo prav tako v gradu odprli razstavo fotografskih del padlega partizana Jožeta Petka, fotoreporterja XIV. divizije.

»AD ACTA« v Podbočju

13. avgusta so mladinci iz Podbočja uprizorili komedijo »Ad acta«. Delo je naštudirala učiteljica Marija Sketova. — Čeprav so vadili le dober mesec, so se v vloge dobro vživeli. Sprva so nameravali igrati šele zadnjo nedeljo v avgustu, toda kmetijska zadruga iz Kostanjevice potrebuje dvorano za hmelj, zato so igrali štirinajst dni prej.

Kljub precejšnji vročini je uprizoritev obiskalo veliko ljudi. Komedijo so si ogledali tudi nekateri igralci iz Kostanjevice in udeleženci kiparskega simpozija. Gledalci so bili zadovoljni, saj so po štirih letih spet videli na odru domače igralce, tokrat mlade, ki veliko obetajo.

Z igro nameravajo gostovati v Velikem Podlogu in se kje. Čeprav jim merodajni ljudje niso pomagali (KZ iz Kostanjevice je n .pr. dva dni pred uprizoritvijo hotela zasesti dvorano s hmeljem in so si morali tudi fotelje izposoditi pri privatnikih), so sklenili, da bodo še igrali in oživljali kulturno dejavnost v Podbočju. **-ef**

Občinske skupščine Svobod

KRITIKA RAZMER IN NAVDIH ZA BODOČE DELO

Junijski plenum okrajnega sveta Svobod in PD, ki je uspešno nakazal smernice kulturni politiki v našem okraju, je bil uvod v priprave za letošnje občne zbore društev in občinske skupščine Svobod in PD. Upravnim odborom in občinskim svetom, ki so v minulih dveh letih v večini primerov izpolnili svojo nalogo, moramo izreči vse priznanje. Množičnost in kvaliteta kulturne dejavnosti Svobod na letošnjih številnih revijah in prireditvah je brez dvoma tudi rezultat organizacijske čvrstosti in vsebinskega poglabljanja teh organov. Ko bodo v tem mesecu in v oktobru analizirali s članstvom in delegati delo v svoji mandatni dobi, bo prav gotovo osnovni zaključek, da je treba začeto delo s prav tako in še večjo vnemo kot doslej nadaljevati.

Za vsebinsko in tehnično pripravo občnih zborov in občinskih skupščin je 2. septembra okrajni svet Svobod sklical konferenco predsednikov občinskih svetov, s katere povzemamo nekaj zaključkov.

Letošnji občni zbori kulturno—prosvetnih društev bodo izvedeni takoj na začetku sezone do 2. oktobra. Izkušnje so namreč pokazale, da so občni zbori koristni le, če so na začetku sezone v obliki razgovora o programu dela. Prepuščanje posameznikom kdaj in kako bo delo steklo, je v preteklosti močno zaviralo delo. Občni zbori sredi sezone so bili največkrat le ugotavljanje, da je že marsikaj zamujeno. Tudi morajo ne samo člani društva, ampak vsi za kulturne probleme zainteresirani sodelovati in odločati o programu dela.

Za občnim zborom bodo takoj sledile občinske skupščine Svobod in prosvetnih društev. Zadnje bodo 5. novembra. Društva bodo volila za delegate najbolj delovne člane, predvsem take, ki bodo energično postavili pred skupščino širše kulturne probleme in konstruktivno pripomogli k reševanju kulturne problematike svoje komune. V večjih občinah bodo volili za skupščino do 70 delegatov, v manjših pa do 50. Tako bodo po številu delegatov letošnje skupščine zbor v širšem obsegu in bodo laže na široko obravnavale celotno kulturno problematiko v komuni. Kulturni razvoj v občini je stvar ljudi, ki v njej žive, zato mora biti vsebina in cilj dela kulturnih društev in organizacij stvar vseh. — Če bo tako potem tudi ne bo težko najti ustrezno obliko.

Pred dvema letoma so občinski sveti prvič delegatom predložili letne programe dela. Te je plenum okrajnega sveta v Čateških Toplicah ocenil kot pomemben napredek, obenem pa je opozoril na pomanjkljivosti. Lansko leto je bilo napak že manj. Programi, ki jih bodo obravnavali letos, pa se morajo čim bolj približati realnim osnovam in izkoristiti vse moralne in materialne možnosti. Programi in solidna rešitev kadrovskega vprašanja res ne more in ne sme biti samo skrb vodstev kulturnih organizacij, zato upravičeno pričakujemo vso pomoč političnih organizacij.

V teh dneh bodo seje predsedstev občinskih svetov Svobod in upravnih odborov društev. Na njih bodo sodelovali tudi vsi člani okrajnega sveta Svobod in praktično pomagali v pripravah za občne zbore in skupščine.

Konference predsednikov se je udeležil tudi August Vižintin, član sekretariata sveta Zveze Svobod Slovenije.

Dopolnilo k razpisu Kajuhovih nagrad

Ker si nekateri niso na jasnem, kako poteka razpis »Kajuhovih nagrad«, sporočamo: Kulturno-prosvetni in zgodovinski zavod »Borec« razpisuje v začetku vsakega leta natečaj za Kajuhove nagrade. Rok letošnjega razpisa, ki je bil objavljen na začetku leta v časopisih, poteče **21. XII. 1961.** Letos je bilo razpisanih 5 nagrad; 1 prva nagrada (po 400.000 din), 2 drugi (po 300.000 din) in 2 tretji (po 200.000 din).

Za razpis pridejo v poštev leposlovna dela (pesmi, romani, novele itd.), memoarska in zgodovinska dela s tematiko narodnoosvobodilne vojne. **Novost letošnjega razpisa je v tem, da smo razširili razpis tudi na glasbo in na dela iz likovne umetnosti s tematiko NOB. Dela pošljite na naslov: Zavod »Borec« v Ljubljani, Titova c. 17.**

113. Bodalo, ki me je pribilo k jamboru, me je peklo kot razbeljeno železo. Ladja je ležala močno poševno in zato sem se oklenil jambora, da so me nohti zaboleli in sem ves trepetal. Prav ta trepet pa me je rešil. Bodalo me je namreč pribilo samo za tanko krpico kože, ki se je zdaj pretrgala. Za jambor sta me držala samo še suknjič in srajca. Naglo sem potegnil in odtrgal oboje. Potem sem zlezel po vrveh spet na krov. V kabini sem si obvezal rano, kot sem vedel in znal. Pekla me je, toda z roko sem lahko gibal.

114. Zdaj sem bil na ladji čisto sam, kajti tudi drugi mrtvec je zdrknil v morje in zdaj sta ležala s Handsom oba v plitvini drug kraj drugega. Odločil sem se in se po sidrinj vrvi počasi spustil s krova. Voda mi je segala komaj do pasu. Pesek je bil trden, zato sem začel pogumno bresti proti obali. Za mano je ostala močno nagnjena »Hispaniola«. Prav tedaj je sonce zašlo in večerni veter je tiho šumel v mraku skozi zibajoče se smreke. Bil sem ponosen, da sem pripeljal našo ladjo na varno.

115. Bil sem prav dobre volje in napotil se se proti utrdbi k svojim tovarišem. Hodil se skozi precej redek gozd in nato prebredel p tok. Voda mi je segala komaj do sredine me Medtem je padla noč in spotikal sem se me grmovjem in padel v peščeno jamo. Rešil m je mesec, ki se je ves svetal dvignil izza gor Zdaj mi je pomagala njegova svetloba, da se naglo prehodil ostali del poti. V utrdbi je bil vse mirno in tiho sem se splazil do ograje i tam, kjer je bilo največ sence, splezal čez.

o rokah in kolenih sem se približeval u vogalu. Presenečen sem ugotovil, da prijatelji brezskrbno spijo in glasno smr- tražili so tako nemarno, da bi jih moralo resnici sram. Ko bi se zdajle prikradel s svojimi pajdaši, bi jih vse pobili v . Priplazil sem se do vrat. Notri je bila kot v rogu. Iztegnil sem roke predse in čez prag. Zadel sem z nogo ob spečega, se ni predramil. Tedaj je oster glas al iz teme.

Ribničani nas vabijo

Že prejšnji teden smo vas seznanili s pomenom I. ribniškega festivala, ki bo v Ribnici na Dolenjskem od 10. do 17. septembra. Počastitev 20. obletnice začetka naše revolucije, kateri je letošnji festival namenjen, bo za Ribniško dolino in njene prebivalce velik, pomemben praznik. Namen prirediteljev, da bi bil festival poslej tradicionalna prireditev Ribniške doline, potrjuje tudi program, predviden za I. ribniški festival.

Tu beremo, da bo začetek festivala

■ **V NEDELJO, 10. septembra,** ko bodo ob 8. uri odprli spominkarsko, gospodarsko, slikarsko-kiparsko, lovsko in živinorejsko razstavo. Uro kasneje bodo odkrili spominsko ploščo in odprli razstavo fotografskih del padlega Jožeta Petka, fotoreporterja slavne XIV. divizije. Ob desetih bo ljudsko zborovanje, na katerem bodo odkrili tudi spomenik naši revoluciji. Ob enajstih bodo v starem gradu odprli narodopisni muzej, popoldne pa bo od treh naprej koncert godbe na pihala »Tine Rožanc«, nato pa spet ljudska zabava.

■ **V PONEDELJEK, 11. septembra,** bodo ob 10. uri odprli novi obrat podjetja LIP v Ribnici, popoldne bo rokometna tekma, zvečer pa nastop telovadcev zveznega razreda.

■ **TOREK, 12. septembra:** ob 10. uri otvoritev novega obrata »Žičnice« v Ribnici, popoldne odbojkarska tekma, zvečer pa koncert Slovenskega okteta, nastop baletne skupine ljubljanske Opere in nastop njenih solistov.

■ **V SREDO, 13. septembra,** bodo ob desetih odprli novi obrat podjetja »Hrast« v Dolenji vasi, popoldan bo srečanje košarkarjev, zvečer pa ribniški humoristični večer in nastop pevskega zbora iz Slemen.

■ **V ČETRTEK, 14. septembra:** ob 10. uri bodo v ribniški opekarni dali v uporabo novo umetno sušilnico, popoldne bo srečanje igralcev namiznega tenisa, zvečer pa nastop velikega orkestra RTV iz Ljubljane; dirigiral bo Bojan Adamič, peli pa pevci-solisti.

■ **V PETEK, 15. septembra:** ob 10. uri otvoritev novega obrata v ribniškem Kovinskem podjetju, popoldne košarkarska tekma, zvečer kino predstava v starem gradu.

■ **V NEDELJO, 17. septembra:** bodo festival slovesno zaključili. Ob dopoldne bo v Ribnici koncert godbe na pihala LM iz Ljubljane, v Sodražici pa otvoritev strelišča. Hkrati bodo v Sodražici položili temeljni kamen za nov zdravstveni dom. Godba Ljudske milice bo ponovila koncert ob 11.30 v Sodražici, popoldne pa bodo organizirali obisk »Francetove jame« v Mali gori in turistične postojanke na Grmadi. Ob dveh popoldne bodo na Travni gori odkrili spominsko ploščo, posvečeno Prvi ribniški partizanski četi (ustanovljena je bila julija 1941). Hkrati bodo odprli pipe novega vodovoda, po slavnosti pa bo ljudsko rajanje.

Na slavje ribniške komune se pripravlja skoraj ves nekdanji kočevski okraj. Zvedeli smo, da pričakujejo v nedeljo v Ribnici približno 10.000 domačinov in gostov iz Ljubljane, Bele krajine in Dolenjske. V domače kraje bodo spet prišli številni borci, aktivisti in aktivistke, ki žive po vseh krajih Jugoslavije. Ribnica se hkrati z okoliškimi vasmi že krasi, da bo dostojno in gostoljubno sprejela številne drage goste. Na cestah proti Kočevju, Sodražici in Ortneku bodo postavili slavoloke. Ribniški krošnjarji so te dni obiskali Ljubljano, Novo mesto in Kočevje, kjer so kazali svojo svetovno znano »suho robo« in delili letake s sporedom festivalskih prireditev.

Ribnica nas vabi in pričakuje — obiščimo jo v festivalskih dneh in obudimo skupno spomine na slavna leta naše vstaje in povojne socialistične gradnje!

»Jaz delam žlice vsake sorte, kar si jih ranko zmislit' morte...« — je zapel Ribničan Urban v soboto dopoldne tudi v Novem mestu in razdelil Novomeščanom in Novomeščankam več sto vabil za obisk festivala v Ribnici...

KONFERENCA MIRU

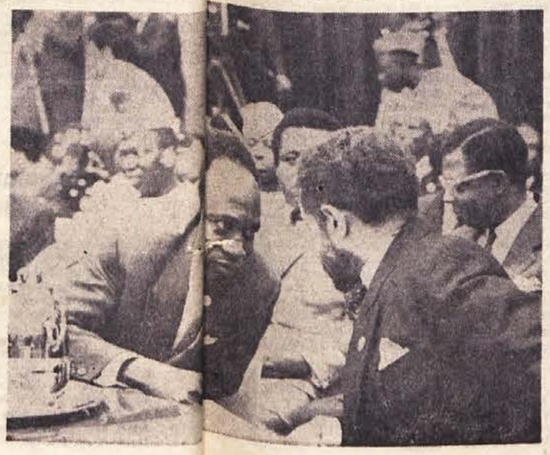

ZGORAJ LEVO: PREDSEDNIK NEHRU SE POZDRAVLJA Z NOVIM ALŽIRSKIM PREDSEDNIKOM BENHEDO. — ZGORAJ V SREDI: PREDSEDNIK SUKARNO — ZGORAJ DESNO: PREDSEDNIK NASER — LEVO: POGLED NA DEL UDELEŽENCEV KONFERENCE — ZGORAJ: CESAR HAILE SELASIE POZDRAVLJA UDELEŽENCE — DESNO: PREDSEDNIK NKRUMAH V RAZGOVORU Z ETIOPSKIM CESARJEM

M. Jasp: NEVIDNI GOSPODAR

13

Odprl je vrata, potisnil deklico na sedež in se usedel za volan. Zdaj se je spomnil, da mu je rekel inšpektor Brayan: »Ullman se zmeraj vozi v oklepnem avtomobilu.« Kot nalašč, si je mislil Angel.

Obrnil je avto. Zagrmelo je nekaj revolverskih strelov, ki pa so se odbili od karoserije. Angel je pritisnil na plin in odpeljal s polno brzino. Za slovo od Ullmanovih gangsterjev je zatulil s sireno...

»Tako, Anitta, zdaj te peljem domov.«

Ustavil se je na Selton Squaru in prebudil deklico, ki je bila zaspala.

»Anitta, kje je vaša hiša?«

»Tamle,« je pokazala s prstom na vilo, oddaljeno petdeset metrov od avtomobila.

»No, steci domov pa reci: ‚Pripeljal me je Angel.' Si boš zapomnila?«

»Bom. ‚Angel me je pripeljal,' bom rekla. Kje pa imaš peruti, če si angel?«

Angel se je nasmejal in jo poljubil. Počakal je, da je deklica stopila v hišo. Čez četrt ure je bil že v hotelu Astoria.

PETNAJSTO POGLAVJE

Walread ga je čakal v pižami in copatah.

»Anitto Rosenberg sem vrnil njenemu očetu,« je rekel Angel. »Kar se tiče ‚sprehoda v avtomobilu', moram reči, da je bil prav prijeten.«

Walread je osuplo gledal Angela.

»Ali ste videli Ullmana?« je vprašal.

»Mislim, da ga bodo že jutri pokopali. Pogreb bo nemara zelo lep.«

Walread je še bolj debelo pogledal, Angel je pa vzel iz predala listek. Drakovo ime je bilo že prečrtano, sedaj je prečrtal še dve. Nato se je zamislil pa napisal na koncu seznama z veliki črkami ‚Nevidni gospodar'. Čisto spodaj je pa pripisal ‚Sony Rake' in vprašaj.

»Kdo je to?« je vprašal Walread, ko je pogledal na listek.

»To bi tudi jaz rad vedel,« je rekel Angel. »Vem le to, da mi je v kritičnem trenutku dala revolver. Njej dolgujete, da lahko še govorite z menoj... Mislim, da boste jutri imeli v časopisih precej branja.«

Ko je drugo jutro Walread prebral časopise, je zamrmral:

»Hudiča in pol, Angel! Moram priznati, da ste razburkali vso Ameriko. Že dolgo nismo imeli take senzacije. Samo doklej boste lahko tako srečno vozili?« je rekel in potrepljal Angela po hrbtu.

»Toliko časa že, da vas bo veljalo milijon dolarjev. Vsaj še dva dni, tri, dokler ne bom ‚predelal' vseh imen na svojem seznamu. Moram pogledati, kdo je sedaj na vrsti.«

— — —

V zadnji sobi bara ‚Papagaj' so premlevali isto vprašanje. Gorele so vse žarnice. Na mizi je stala steklenica whiskyja in kozarci. Zrak je bil gost od cigaretnega dima.

»Ta tip je prismojen!« je spet ponovil James Forty. Desno roko je imel vso v povojih — dokaz Angelove ‚prismojenosti'. Forty je bil eden od redkih gangsterjev, ki so srečali Angela in ostali živi.

»Veste, ko smo ga pripeljali v sobo,« je nadaljeval, »je bil videti čisto bedast. Zarifis ga je mahnil po gobcu, Angel je pa vračal take udarce, kot bi hotel z njimi božati. Potlej smo ga odpeljali k Ulmanu, kjer je bila skrita tudi Rosenbergova hčerka. Ta tip je to vedel. Pa kaj nam je bilo mar, saj smo vedeli, da bo ta Angel odšel iz hiše le v obliki trupla. Potlej je pa začel Ullmana zafrkavati — zavoljo las pa zavoljo polti in nohtov... Saj pravim, da je prismojen! Ullman je bil bled ko zid, samo čakali smo, da bo Angela zdruznil kot stenico. Potem pa je temu tipu nenadoma zablisnil v roki nož, hudič vedi, kje ga je vzel, in mi je prerezal žile. Spustil sem ga. Špiknil je Ullmana in pobegnil skozi okno na streho. Potlej se je vrnil skozi sobo, v kateri je bila Rosenbergova punčka. Toda sedaj je imel v roki revolver. Kje ga je dobil, hudič vedi! Potlej smo se udarili v veži, vendar nam je ušel skupaj s punčko in v Ullmanovem avtomobilu. Saj pravim, da je prismojen!...«

Peter Myme je zvrnil poln kozarec whiskyja, ne da bi trenil. Bil je močan, debel možak s čudno drobnimi očmi in podoben mirnemu meščanu, ki živi od rente. Nihče ne bi pomislil, da je bil ta dobrodušni trebušnik za časa prohibicije največji tihotapec alkohola in najnevarnejši tekmec Al Capona.

Mirno je poslušal Fortyjevo pripovedovanje, potem pa rekel:

»Škoda Ullmana! Bil je dober dečko.«

Potegnil je iz žepa velik bel robec in si obrisal solzo. V resnici pa mu je bila Ullmanova smrt dobrodošla — sedaj je bil on edini šef bande ‚Nevidnega gospodarja'.

Zavladala je minuta molka, posvečena spominu Berryja Ullmana. Člani bande, ki so ostali brez vodje, so bili pripravljeni, da se podredijo Petru Mymu.

»Rad bi vedel, zakaj se je ta Angel spravil na nas,« je rekel Myme. »Kaj neki hoče? In kaj bi rad s tem dobil?«

»Najprej tistih dvajset tisoč dolarjev, ki mi jih je ukradel, da sam ne vem, kdaj in kako. Morda je dobil denar tudi od Rosenberga...« je rekel Zarifis

Peter Myme je s svojimi mišjimi očmi pogledal Grka. Zarifis je začutil, kako mu po hrbtu gomaze mravljinci. Nenadoma je pomislil, da je pravzaprav on sam precej kriv za smrt Beryja Ullmana, ker je poslal k njemu Angela, ne da bi mu bil vzel nož. Myme lahko sklepa, da je to storil nalašč. Kajti za Myma so odločilna le dejstva...

»Da,« je spregovoril Myme. »Angel je nocoj precej zaslužil. Dovolj, da koga podkupi. Ali to ni vse. Slišali ste, kaj je povedal Forty. Ko je Angel prišel k Ullmanu, mu je rekel: ‚Berry, prišel sem, da vas ubijem'. In ta tip govori o nekakšni pravici. Zakaj?«

»Prismojen je!« je spet ponovil Forty.

Myme ga je pogledal:

»Veš, Forty, tip, ki je v polni dvorani na sodišču lahko ubil Draka in pobegnil, ni prismojen. Tip, ki je v eni uri odkril, da je Ullman ugrabil Rosenbergovo hčerko in kam jo je skril, ni prismojen. Tip, ki najde nož, kadar se mu zljubi, in ubije Ullmana, ni prismojen. Tip, ki iz zraka sname revolver... ne, ta tip ni prismojen.«

Pajdaši so pritrdili. Myme je treščil s pestjo po mizi, da so kozarci kar odskočili.

»Vi vsi ste prismojeni, ne pa on!« je zatulil. »V enem samem dnevu je naredil hudiča in pol, vi pa stojite tu kot bedaki in lajnate: ‚Prismojen je!' Raje se vprašajte: kdo bo njegova prihodnja žrtev?«

Zdajci je nekdo potrkal.

»Naprej!« se je zadrl Peter Myme.

V sobo je stopil vratar, bled kot kreda. S tresočo se roko je dal Mymu listek.

»Nekdo je pozvonil. Odprl sem in videl roko, ki mi je potisnila tale listek. Pogledal sem na ulico — bilo je polno ljudi in človek je zginil med njimi.

Myme je prebral listek, otrpnil in požrl slino. Dobil je odgovor na vprašanje, ki ga je bil postavil malo prej. Na listku je pisalo:

Prvi je na vrsti Peter Myme.

Angel.

Po minuti napete tišine je Myme pogledal vratarja. Vrgel je listek na mizo, da so ga lahko vsi videli, in si prižgal cigaro, neprenehoma zroč vratarja.

RESNICA O KRMELJSKEM PREMOGOVNIKU

● »Na maketi, ki vam jo radi pokažejo na drugem koncu uprave, boste videli dolino Hinje v malem.«

● »Kaj je H i n j a?«

● »Potok, ki priteče od šentjanške strani.«

● »Kaj sta pa tisti dve jezeri blizu železniške postaje?«

● »Tam se zbirajo odpadne vode iz separacijskega obrata.«

● Na maketi jezer nisem videl. Tudi nisem vprašal, zakaj ju niso označili. Bolj me je zanimalo, kaj mi bo povedal jamomerec Milan Levstik o rudniških obratih. O čemer je govoril, to je pokazal na maketi.

● »Kar začniva: tule so upravni prostori, tale model na drugi strani Hinje pomeni separacijski obrat, tu je žaga, tu opekarna... Premog kopljemo v temle hribu in tule, kjer smo letos uredili jamo Majcen II. Nad njenim jaškom boste videli »marsovca«. Tako pravimo izvoznemu stolpu blizu strojnice.«

● No, tudi »marsovca« ni bilo na maketi, saj so ga zgradili veliko pozneje, kot »dolino Hinje v malem«, pravzaprav šele pred kratkim. Od tu dalje bi lahko začeli novo zgodovino rudnika, vendar se prej pomudimo pri drugih rečeh...

V upravi krmeljskega rudnika so se zbrali: **Vlado Senčar**, pomočnik direktorja, **Alojz Pirc**, predsednik delavskega sveta, **Alojz Kostreve**, varnostni tehnik in sekretar osnovne organizacije ZK, **Milan Levstik**, jamomerec, in **Franc Drobnič**, obratovodja jame. Vsak je vedel kaj povedati. Posebno se jim je vtisnilo v spomin leto 1945, ko...

Med vojno je bil rudnik zapuščen in prazen. Kdo bi se zmenil zanj! Tudi 1945, v letu osvoboditve, bi bilo tako, če...

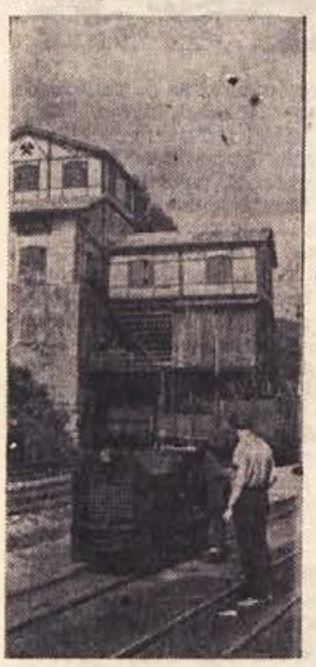

V separaciji prečistijo vsak dan po več vagonov premoga

Tedaj je bilo življenje v Krmelju drugačno kot danes. Zaslužka ni bilo. Vse je bilo uničeno in požgano. Opustošeno. Ljudje pa so morali živeti. In tako se je nekega dne tega leta petnajst delavcev s priročnim orodjem odpravilo v premogovnik. Začeli so kopati. Drugi so jim prigovarjali, naj odnehajo, toda petnajst parov rok ni odnehalo. Sprva so nakopali le toliko, da so lahko preživljali svoje družine. Pa so nakopali vedno več, več kot so potrebovali zase. Pridružili so se jim še drugi. Skupina se je iz dneva v dan večala. Po nekaj mesecih so rudnik že uradno odprli. Prvi vagon krmeljskega premoga so poslali v Novo mesto.

Rudnik se je počasi postavljal na noge. Ni bilo strojev, ni bilo drugih rudniških naprav. Kopali so in vrtali ročno. Več let je teklo delo brez večjih sprememb. Krmeljski rudarji pravijo, da je bil to čas, ko so razmišljali o izboljšavi delovnih pogojev, raziskovali nova ležišča in poskušali za vagone rjavega premoga najti nova tržišča. Vsako leto so več nakopali, z leti pa se je večal tudi delovni kolektiv.

Rudnik je gradil in obnavljal...

Navajeni smo že, da zlasti v manjših krajih močno podjetje rešuje komunalna vprašanja celotnega kraja. Krmeljčani pa se lahko pohvalijo še z več drugimi rečmi, ki jim jih je priskrbel rudnik. Že 1948 so dobili vodovod, ki so ga lani obnovili. Rudarji so pomagali pri gradnji Doma svobode. V bližini tega objekta so uredili kegljišče, bife in drugo. Pred štirimi leti je rudnik zgradil kopalnico, ki jo lahko brezplačno uporabljajo vsi Krmeljčani, 1958 pa še 25-metrski bazen; pri tem so opravili čez 5500 udarniških ur. Zatem so prispevali znatna sredstva za ureditev zdravstvene postaje in hkrati že gradili nov zdravstveni dom. Za zdravstvo so porabili 19 milijonov dinarjev (oprema zdravstvenih prostorov), 5 milijonov pa še dolgujejo raznim uslužnostnim podjetjem, pri katerih so nabavljali opremo. Čudno je, da je ta pobuda naletela na gluha ušesa Občinskega in okrajnega ljudskega odbora, zahvaliti pa se je treba za pomoč Okrajnemu zavodu za socialno zavarovanje. Rudnik je pripravljen pomagati tudi pri obnovi šole, za katero je že podpredsednica OLO v Novem mestu inž. Vilma Pirkovič menila, da je v najslabšem stanju. In spet se za ta problem občina ne zmeni.

Razen del, ki jih je rudnik opravil v povojni graditvi, so krmeljski rudarji prispevali precejšen delež v gradnji stanovanj. Z novimi gradnjami in adaptacijami so za svoje družine uredili 27 stanovanj. Seveda stanovanjsko vprašanje s tem še ni rešeno, saj je znano, da prinaja precej rudniških delavcev iz oddaljenih krajev, na katere bo tudi treba začeti misliti.

...in še gradi

Razumljivo je, da s tem, kar smo našteli, še nismo pri koncu. V Krmelju še vedno rudnik skrbi za nadaljnji razvoj komunalne dejavnosti. Čeprav se je ta dejavnost navidezno zmanjšala, kar je spričo težav, o katerih bomo še spregovorili, razumljivo, je vendarle opaziti nezmanjšano zanimanje rudnika za te probleme. O kakšnih večjih gradnjah, pri katerih bi bil krmeljski premogovnik udeležen, se ve, ne moremo govoriti. Zdi se, da hočejo v prihodnje samo vsklajevati krajevne potrebe s svojimi in v ta namen že gradijo bencinsko črpalko. V krmeljski okolici je že okrog sto motornih vozil, najbližje bencinske črpalke pa so v Trebnjem in Sevnici.

Dejavnost so preusmerile tudi strojne delavnice, ki so do lanskega leta delale le za rudnik. V okviru teh bo konec septembra začela obratovati servisna delavnica za Tomosove izdelke. Računajo tudi, da bodo tukaj lahko popravljali stroje kmetijske zadruge Šentjanž-Tržišče, ko se bo njena uprava preselila v Krmelj.

Glavni namen teh »postranskih« rudniških dejavnosti je vsekakor zaposliti domače ljudi doma, saj so si mnogi, ki so se izučili v delavnicah krmeljskega rudnika, poiskali zaslužek drugje, dobršen del teh pa se je zaposlil v Litostroju v Ljubljani.

Beseda o premogu, proizvodnji, tržišču in še marsičem

Ko smo si do zdaj ogledali vlogo rudnika na zunaj, poglejmo še njegovo notranjo dejavnost! Nedvomno drži, da se krmeljski rudarji zavedajo pomembnosti svojega podjetja v dolini Hinje. Zato tudi budno spremljajo dogajanje, ki je premogovnik postavilo v navidezno precej težak položaj. In še nečesa se zavedajo: počasi se stanje izboljšuje...

Če bi hoteli nekako razčleniti »dogajanje«, ki smo ga omenili zgoraj, bi začeli kar pri premogu in njegovi trgovski mreži.

Letni plan krmeljskega premogovnika se približuje 100 tisoč tonam. Tolikšna je tudi zmogljivost delovnega kolektiva, če upoštevamo vse naprave, s katerimi so proizvodnjo močno mehanizirali. Na tržišče pa vsega ne morejo poslati. Vzrokov za to je več. Poskušali bi najti samo glavne, ki so na proizvodne razmere najbolj vplivali. — S kaloričnima elektrarnama v Brestanici in Trbovljah, ki sta bili glavna odjemalca, ima krmeljski premogovnik sklenjeni pogodbi o dobavi 80 tisoč ton premoga, od teh naj bi Brestanica vzela 30 tisoč, Trbovlje pa 50 tisoč ton. Po polletni evidenci je Brestanica zelo dober odjemalec (doslej je odvzela 24.190 ton), Trbovlje pa so odpeljale le 10.760 ton, kar je po pogodbi silno malo. Seveda je treba upoštevati, da so lansko zimo hidroelektrarne obratovale nepretrgoma in kalorične skoraj niso prišle na vrsto pri proizvodnji električnega toka. Kljub temu se ne zdi razumljivo, da pri dnevni uporabi 1200 ton premoga trboveljska elektrarna ne bi mogla spraviti pod streho še ostalih nekaj več kot 30 ton, ki jih je še dolžna kupiti od Krmeljčanov. Izgovarjajo se, da imajo gorivo doma, toda pogodba je pogodba.

Najbrž bi v takem primeru marsikdo prekrižal roke in se izgovarjal le na pogodbe. Kolektiv krmeljskega rudnika je poskusil drugače: če ne gredo tone goriva v promet kot rjavi premog, bodo pri isti proizvodnji svoj premog prodajali kot lignit. Potrebno dovoljenje za to so že dobili, razen tega pa tudi regrese, ki jim bodo omogočili boljši plasman na trgu. 1. septembra letos so že poslali na trg prve tone premoga, »krščenega« za lignit, premogovnik pa se je istočasno preimenoval v rudnik lignita.

Ali bo tako bolje, se nekateri sprašujejo. Dokler se razmere v rudniku, ki so se pojavile hkrati z zgoraj povedanimi problemi, ne uredijo, morda res ni takoj pričakovati kakih večjih sprememb. Toda uprava rudnika je sklenila to vprašanje čimprej izbrisati z dnevnega reda. Pri prodaji svojega kamenega goriva so predvideli vrsto ugodnosti, med katerimi je prevoz gotovo ena najbolj odločujočih. Če so hoteli prej poslati na trg večje ali manjše količine premoga na bolj ali manj oddaljena tržišča, so morali plačati za prevoz tone 470 do 1120 dinarjev, zdaj pa le 310 do 740 dinarjev, kar je znatno manj.

Še nekaj!

Ko govorimo o kvalitetah krmeljskega premoga, ki ga bodo zdaj prodajali kot lignit, se nam vsiljuje primerjava med velenjskim lignitom, ki je prej izpodrival na trgu krmeljčana, in »novim« krmeljskim premogom. Če vzamemo za osnovo primerjave kalorično vrednost enega in drugega premoga, vidimo, da ima Krmeljčan v kockah 3150, in v kosih 3300 kalorij, medtem ko ima velenjski lignit v prvi obliki 2000, v drugi pa 2800 kalorij. Če bi spet primerjali ostanke po gorenju obeh premogov, bi ugotovili, da je teh snovi od tone dogorelega lignita okrog 600 kg, krmeljski premog pa pusti le 450 do 500 kg pepela. Že spričo tega si bo krmeljski »lignit« zagotovil nedvomno ugodno mesto na tržišču.

Odmev v kolektivu

Kateri vzroki so navsezadnje pospešili tako hitre spremembe? Naj k prejšnjim prištejemo še naslednje:

■ Zaradi slabega plasmaja na trgu je premog ostal v depojih.

■ Ko so morali zmanjšati letni plan, je bilo delovne sile preveč; morali so kolektiv zmanjšati za 85 delavcev.

■ Ko še vedno ni šlo, so dejavnost poskušali usmeriti na nerudarska dela, predvsem pa pospešiti dela v opekarni; toda nova opekarna je ostala le v načrtih.

■ Delavcem navsezadnje ni vseeno, kolko zaslužijo; kljub zmanjšanemu delovnemu kolektivu, se je storilnost povečala (jamska za 0,23, rudniška za 0.17 zmanjšala pa se je odkopna storilnost — za 0,05); povprečni osebni dohodki enega člana kolektiva so bili lani 21.345 dinarjev, letos pa 18.980 din.

Zadnji podatki, ki jih imajo v kolektivu, že kažejo, kako se stanje izboljšuje. Proizvodni stroški padajo. Kolektiv teži za tem, da ne bi bili večji kot lani in jih hoče še zmanjšati. Za zdaj so to dosegli s povečanim varčevanjem materiala v vseh obratih.

Kaj pa delitev dohodka?

Zaradi zgoraj opisanih vzrokov v dveh ekonomskih enotah čistega dohodka niso delili, le v strojnih obratih bi ga lahko. Toda ta ekonomska enota se je iz solidarnosti do jamskih obratov in opekarne delitvi odpovedala.

»Marsovec« pravijo rudarji, ko zagledajo izvozni stolp nad jaškom Majcen II.

V sklopu krmeljskega rudnika je tudi žaga. Tu pripravljajo les za jamske podpornike.

Probleme rešujejo brez hrupa

Kot je povedal sekretar osnovne organizacije ZK Alojz Kostrevc, si vsi prizadevajo, da bi težave v zvezi s sedanjim stanjem v krmeljskem premogovniku radi čimprej dobro uredili. Obratni delavski sveti, sindikat in osnovna organizacija ZK so se že neštetokrat sestali in proučevali pereče zadeve. To delajo brez vsakega hrupa, tako da se lahko ostala dejavnost normalno razvija.

V septembru bodo utemeljili svoj sistem nagrajevanja po delu. Pravilnik o delitvi čistega dohodka bo sestavljen na osnovi točkovanja posameznih delovnih mest. Zatrjujejo, da bo prednost novega načina nagrajevanja po delu v tem, ker bo točkovanje upoštevalo res vse faktorje na delovnem mestu.

Razen tega je podjetje docela decentralizirano. Ekonomske enote in obratni delavski sveti, ki so jih v Krmelju izvolili med prvimi podjetji v sevniški občini, so se že precej dobro uveljavili. Ko bodo urejene razmere in uveljavljeni pravilniki, o katerih zdaj razpravljajo vse organizacije v podjetju, bodo notranje odnose še bolj razvili.

Naloga teh organov je tudi, dobro obveščati kolektiv o dogajanju v podjetju, za katerega moramo reči, da je bilo vseskozi uspešno. Uprava, upravni organi in organizacije drug drugemu ne skrivajo problemov. O čemer sklepajo, vedo tudi delavci. Razumljivo je, da tudi o sedanjih težavah premogovnika in prodaje premoga na trgu razpravljajo brez večjega hrupa, dasi so, kot smo povedali, kolektiv precej prizadele.

Kljub težavam skrb za razvedrilo in izobraževanje

Uvodoma smo povedali, koliko je krmeljski rudnik pripomogel h gradnji mnogih javnih športnih igrišč. Rudarji in drugi člani kolektiva se v prostem času radi zbero na kegljišču ali rokometnem igrišču. Precej rudarjev se aktivno ukvarja s športom in nastopa na raznih tekmovanjih.

Pestro je kulturno življenje. Rudarji imajo svojo godbo, ženski pevski zbor, mladinski kvintet in druge skupine. Za večje praznike pripravijo proslave, na katerih sami nastopajo. Za to dejavnost se zlasti vnema mladina, ki pripravi še vrsto drugih zanimivosti. Z veselimi večeri so že precejkrat razvedrili Krmeljčane pa tudi druge, saj so v preteklih sezonj kar sedemkrat gostovali.

Izobraževanje je v podjetju dobro organizirano. Za delavce in člane delavskih svetov so pripravili že veliko predavanj, posebej za mladino predavanja o delavskem samoupravljanju. Veliko znanja pa si delavci pridobijo v večerni politični šoli. Za delavske svete bodo v kratkem pripravili krajše seminarje, na katerih jih bodo podrobno seznanili z novimi gospodarskimi instrumenti, s sistemom delitve dohodka v podjetju in sestavo pravilnikov za [illegible] osebnega dohodka po delu. Splošno izobraževanje zajema tudi stalno obveščanje članov kolektiva o vseh dogodkih v podjetju.

Če torej še enkrat na hitro preletimo zapisek o resnici krmeljskega premogovnika, ne moremo podvomiti v njihove uspehe pri reševanju trenutnih razmer. Res je, da bi marsikatero podjetje ukrepalo drugače, kot so Krmeljčani, toda reševanje problemov s pametnim gospodarjenjem jim bo kmalu omogočilo, da bodo potem nemoteno proizvajali, dobro prodajali in dobro zaslužili. Krmeljski premog pa bo z novim imenom nedvomno našel več odjemalcev kot katerikoli njegov tekmec slabše kvalitete.

TA PROSTOR SMO ODSTOPILI KOLEKTIVU RUDNIKA KRMELJ

»Kaj me briga šola...«

Čeprav so komune v okraju posvetile precej skrbi obveznim šolam (osemletkam in nižjim šolam), je ostalo vprašanje srednjih in strokovnih šol odprto – Odklanjanje dolžnosti do strokovnega šolstva se nam spričo občutnega pomanjkanja kadrov lahko maščuje že v bližnjih letih

Z novim zakonom o šolstvu so šole letos postale finančno samostojni zavodi ter se ne vzdržujejo več iz proračunov ljudskih odborov. S tem ukrepom smo skušali šolo bolj približati življenju in potrebam okolja, v katerem deluje. Upravni organi so izgubili administrativne pristojnosti nad šolstvom, vzporedno s tem pa je družba kot celota dobila nove pristojnosti in odgovornosti. Oboje opravlja s pomočjo družbenih organov: šolskih odborov in svetov za šolstvo.

Ker je komuna odslej dolžna zagotoviti samo delovanje obveznega šolstva — osemletk in nižjih šol — je ostalo vprašanje srednjih in strokovnih šol odprto. Po izidu novega zakona smo pričeli razpravljati posebej o obveznem šolstvu in posebej o onem drugem. Vse komune so takoj zagotovile materialno osnovo obveznega šolstva z ustanovitvijo šolskih skladov. Upravni odbori skladov bodo po posebnih pravilnikih delili obveznim šolam sredstva. Zavod za napredek šolstva v Ljubljani je izdelal osnutek učnih programov, ki vsebuje pretežni del vsega, kar je potrebno. Osemletke morajo ta osnutek samo prilagoditi svojemu okolju. S tem smo zagotovili enotnost učnih načrtov v republiki.

Morda ne bo odveč ugotovitev, da je prilagajanje učnih programov v večjem delu naših osemletk šlo mimo šolskih odborov. Opravili so ga kar »pristojni« organi na komunah ali pa prosvetni delavci sami. To je kaj slaba rešitev. Šolski odbor je v novih pogojih zelo pomemben družbeni organ. Osemletka je postala finančno samostojen zavod, vodstvo šole pa je za svoje delovanje v celoti odgovorno samo šolskemu odboru. Sčasoma bo šolski odbor prevzel tudi pristojnost nameščanja šolskih upraviteljev. Kot družbeni organ bo spremljal potek pouka, ocenjeval kvaliteto, dajal predloge in pobude za izboljšanja. Ker so sredstva šolskih skladov pičla, bodo morali šolski odbori skrbeti tudi za materialno plat šole. Z dobro voljo in s prispevki iz okoliša bo mogoče opraviti mnogo manjša popravila. Marsikdaj bodo morali priskočiti na pomoč državljani in tudi gospodarske organizacije iz okoliša. Takšno sodelovanje bo povezovalo šolo in okolje v nerazdružno celoto in prav to je namen novega zakona o šolstvu. Ker je od delovanja šolskih odborov mnogo bolj kot doslej odvisno delovanje šole, moramo poskrbeti za dober kadrovski sestav šolskih odborov. Boljše je, da stari šolski odbor še mesec ali dva po poteku mandata opravlja svoje dolžnosti, kot pa da volimo nove šolske odbore v naglici.

Postopek komun pri srednjem in strokovnem šolstvu je bil na žalost močno drugačen. Ker so dolžne zagotoviti le delovanje obveznega šolstva, so se komune pa tudi okraj preko noči odrekli ustanoviteljskih pravic in dolžnosti za vrsto srednjih in strokovnih šol. S tem problema šolstva te vrste nismo rešili, le birokratsko smo ga prelomili preko kolena. Srednje in strokovno šolstvo je ostalo brez sredstev navzlic temu pa smo zelo skrbno pripravljali učne programe zanj....

Srednje in strokovno šolstvo je zraslo pri nas skozi desetletja kot odraz potreb na našem področju. Vsekakor drži, da je komuna dolžna zagotoviti le delovanje obveznega šolstva, vendar to ne sme pomeniti, da so njene dolžnosti na področju družbenih služb odmrle kar preko noči. Kot skupnost proizvajalcev je še vedno dolžna vsklajati interese proizvajalcev na vseh področjih. Šolo, v katero je državljan pošiljal svoje otroke in bil vesel pa tudi ponosen na to, da deluje v bližini njegovega doma, smo s papirnatim aktom postavili izven družbe. »Tu jo imate, kako pa bo delovala, od kod bo dobila sredstva, to ni naša stvar!« Nekako tako je bilo. Vendar niso vsega krive komune. V gospodarskih organizacijah in v zbornicah je čutiti premalo resen odnos do šolstva. Suha ugotovitev: »Kaj nas briga šola, mi imamo dovolj ljudi, saj jih ne potrebujemo več« ima lahko kaj žalostne posledice. Morda ne letos, čez 5 ali 10 let pa gotovo! Spomnimo se samo, koliko težav smo imeli v proizvodnji, ker so nam primanjkovali strokovnjaki! Kako smo jih prosili in snubili, naj pridejo k nam od drugod, in koliko obljubljali! Ne pozabimo, da bomo potrebovali vedno več strokovnjakov. Dala pa nam jih bo samo šola, o kateri trdimo zdaj, da nas ne briga...

Dva slaba in en dober primer: vajenski šoli v Novem mestu smo dali samo nov, mnogo bolj zveneč naziv, vse drugo pa je ostalo nerešeno. Gospodinjski šoli v Novem mestu pa nismo storili niti toliko. Čeprav je pomembna za naše področje, ki se turistično šele razvija, izjavljajo na gostinski zbornici, da bodo vajence še naprej pošiljali v Ljubljano... Gospodinjska šola in Zavod za napredek gospodinjstva bi lahko prerasla v center za napredek gostinstva in gospodinjstva. V sestavu tega centra bi lahko delovala šola, hkrati pa bi center proučeval dejavnosti na področju gostinstva, turizma in gospodinjstva. Kategorično odklanjanje takšnih oblik najbrž ni umestno. Najbolj je skrbela za strokovno šolstvo Kmetijsko-gozdarska zbornica. Že julija letos je pričela resno razpravljati o tem, kdo bo vzdrževal Srednjo kmetijsko šolo na Grmu, ter vprašanje ugodno rešila.

Toliko o šolstvu v novih pogojih. Malce pozni smo, saj rešujemo vprašanje srednjega in strokovnega šolstva, šele zdaj, ob začetku šolskega leta, ko nam voda teče v grlo. Krivdo za to si delijo komune, zbornice in podjetja. Ne pozabljajmo: vsaka šola, ki jo imamo, je zrasla kot odraz potreb. Vprašanje, ali naj živi ali umre, je več kot resno. Prihodnost bo ocenila naše ukrepe, zato temeljit premislek pač ne bo škodil!

M. J.

Sevnica spominu padlih junakov in žrtev za svobodo

Devetič bodo prihodnji teden v sevniški občini praznovali občinski praznik in počastili spomin na vse junake iz revolucionarnih let. Spet bodo pregledali prehojeno pot in ob dosedanjih uspehih ter vsestranskem napredku sklenili dosegati v prihodnje še več. Okvir prireditev ob 9. praznovanju občinskega praznika je takle:

SREDA — 13. septembra: ob 19.30 prižiganje kresov v Sevnici, Boštanju, na Studencu, Okiču in Lukovcu. Ob 20.00 slavnostna akademija v sevniškem gasilskem domu.

ČETRTEK — 14. septembra: ob 9.00 slavnostna seja občinskega ljudskega odbora; ob 10.00 komemorativna svečanost pred spomenikom padlih borcev. Pol ure kasneje bodo motorizirane patrulje odpeljale vence in šopke cvetja k spomenikom padlih borcev v Boštanj, na Bučko, v Blanco, Krmelj, Loko, Malkovec, k sodišču in h gasilskemu domu v Sevnici, na Studenec, Strasberg, v Šentjanž, Tržišče, Zabukovje in Žabjek.

V savski šoli bo ob 11.00 šahovski turnir, pred Partizanovim domom pa strelsko tekmovanje. Popoldne ob 15.00 bo nogometna tekma »Suhi : debeli« na nogometnem igrišču, pred Partizanovim domom pa odbojkarski turnir. Zvečer ob 19.30 bo kino predstava na sevniškem Glavnem trgu. V vseh prostorih kolodvorske restavracije in na njenem vrtu bo po 11. uri ljudsko rajanje.

Občinski ljudski odbor, SZDL, Zveza borcev in vodstva vseh drugih organizacij ter društev vabijo k udeležbi!

Še en izobraževalni klub

7. avgusta so pri Okrajnem zavodu socialnega zavarovanja v Novem mestu odprli kulturno-izobraževalni klub. Vsak četrtek bodo v njem razpravljali o političnih, gospodarskih in kulturnih vprašanjih, razen tega pa bodo reševali določena strokovna vprašanja s področja zdravstvenega zavarovanja. V lepo opremljenem klubu je nameščen televizor, radijski sprejemnik in magnetofon. Vodstvo se je že povezalo s Prosvetnim servisom, ki bo predavateljem priskrbel študijsko gradivo. Organizacijo sporedov in propagando v klubu so prevzeli mladinci, zaposleni na OZSZ.

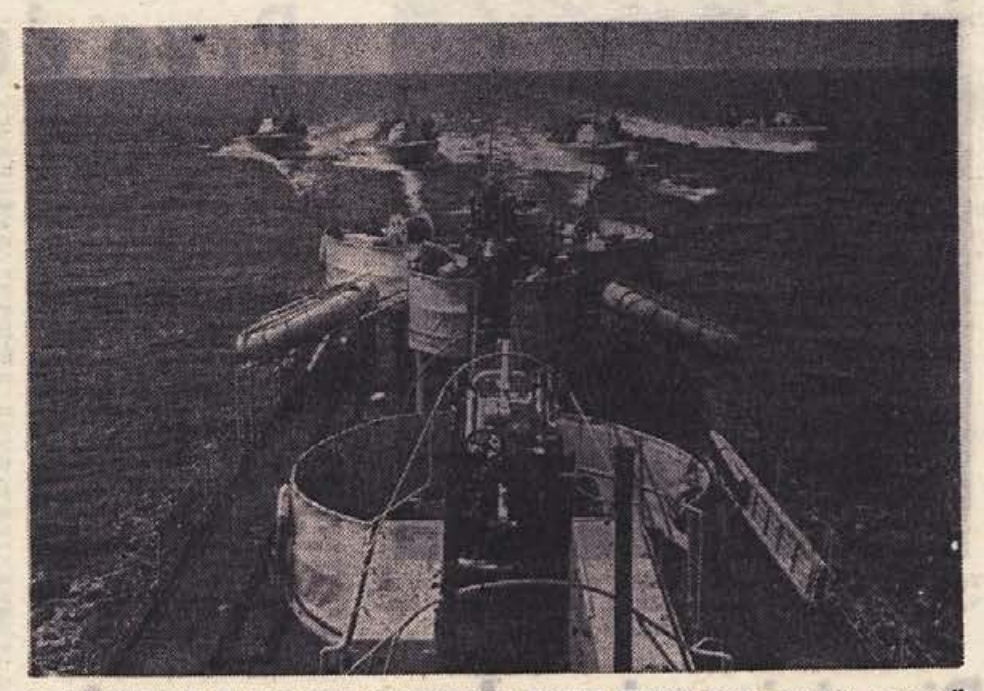

10. SEPTEMBER JE DAN JUGOSLOVANSKE VOJNE MORNARICE, praznik pogumnih čuvarjev našega sinjega Jadrana! Spominjamo se jih in jim pošiljamo lepe pozdrave! — Na sliki: pogled s komandnega mosta enega naših rušilcev na skupino torpednih čolnov, ki mu sledijo.

»KURIRČEK« spet pride!

PIONIRJI, STARŠI IN VZGOJITELJI!

Kulturni, prosvetni in zgodovinski zavod »Borec« je v maju in juniju izdal dve številki mladinske revije »Kurirček«.

Mladinska revija »Kurirček« si je po prvih dveh številkah pridobila velik krog bralcev in prijateljev. S svojo vsebino iz težkih, slavnih dni naše ljudske revolucije, z dogodki iz današnjih bojev zatiranih ljudstev v svetu in s svojo pestrostjo je navdušila otroke, starše in vzgojitelje. Prinaša jim prijetno čtivo za dom in šolo. Čeprav je namenjena otrokom od osmega do petnajstega leta, je tudi marsikdo starejši segel po njej. Številne pohvale dokazujejo, da je revija opravičila namen in pričakovanja izdajatelja.

V septembru bo izšla nova številka revije »Kurirček«. To bo prva številka novega letnika, ki bo obsegal deset številk. Novi letnik bo bralce razveselil z dvobarvnim tiskom in povečanim obsegom, s primernimi nagradami za reševalce križank, rebusov, slikovnih ugank in drugimi zanimivostmi. V reviji »Kurirček« bo vsakdo našel kaj zanimivega.

Cena revije bo še naprej 60 dinarjev za izvod, celoletna naročnina je 600 din. Poverjeniki imajo za skupinska naročila 10 odstotkov popusta.

Šole, pionirske organizacije, delovni kolektivi in posamezniki! Mladinska revija »Kurirček« je primerno darilo za vsakega otroka. Zato poskrbite, da bodo vsi otroci imeli naročeno svojo revijo »Kurirček«, ki jih bo vsak mesec razveselila z novo številko. Če hočete imeti celoten letnik revije, jo naročite čimprej na naslov: Uredništvo in uprava revije »Kurirček«, Ljubljana, Trg revolucije 1 ali po telefonu na številko 22-736.

Uredništvo in uprava revije »Kurirček«

Spet so se začeli seminarji in tečaji

Prostori Zavoda za izobraževanje kadrov in produktivnost dela v Novem mestu so te dni spet oživeli. V torek, 29. avgusta, se je namreč začel prvi seminar v novi sezoni To je bil seminar za mlade predavatelje in je trajal do 2. septembra. Ta teden se je začel že drugi seminar za sestavo pravilnikov o delitvi čistega dohodka in delitvi osebnih dohodkov v gospodarskih organizacijah. Razen tega se bo ta teden začel še pripravljalni tečaj za sprejem v prvi semester strojnega in lesnoindustrijskega oddelka pri srednji tehniški šoli.

Vse to bo na začetku sezone. Zavod za izobraževanje kadrov in produktivnost dela pa je že izdelal program za vso sezono. Letos in tudi v prihodnje bo zavod skrbel predvsem za strokovno izobraževanje kadrov v gospodarskih organizacijah, hkrati bo pa proučeval organizacijo in produktivnost dela v podjetjih novomeškega okraja. Tako imajo v načrtu 8 seminarjev za upravne organe, 7 seminarjev s področja organizacije in produktivnosti dela za srednji vodilni kader v gospodarskih organizacijah in 6 seminarjev za organe družbenega upravljanja. Razen tega bodo pomagali tovarni celuloze in papirja »Djuro Salaj« v Vidmu-Krškem pri novi organizaciji podjetja, organizaciji vzdrževanja in še nekaterih sprememb, ki bodo pripomogle k večji produktivnosti dela. Prav tako bodo pomagali še belokranjski železolivarni »Belt« in prehranbeni industriji »Belsad« v Črnomlju pri reorganizaciji in povečanju proizvodnih zmogljivosti.

Zavod za izobraževanje kadrov in produktivnost dela v Novem mestu je zabeležil že v minuli sezoni precej uspehov. Na področju strokovnega izobraževanja je izvedel 26 pomembnejših seminarjev in tečajev, ki se jih je udeležilo 976 ljudi. To izobraževanje je zajelo vodilne in strokovne kadre v industriji, kmetijstvu in obrti ter ostale kadre v gospodarstvu in upravnih organih. Na področju družbenoekonomskega izobraževanja je zavod pripravil 32 seminarjev. Teh se je udeležilo 1.105 ljudi. Zaradi pomanjkanja strokovnega tehničnega kadra v novomeškem okraju je zavod ustanovil tudi tri oddelke tehniške srednje šole za odrasle: strojne, elektro in lesnoindustrijske stroke. Dalje je prevzel še delo sekcije izrednih slušateljev Višje komercialne šole v Mariboru. V to šolo se je vpisalo 43 izrednih slušateljev. Razen povezave s šolo jim je zavod nudil tudi pomoč pri študiju prek raznih tečajev in izpitov na sedežu sekcije v Novem mestu. Organiziral pa je tudi pripravljalne tečaje za sprejemne izpite v razne višje šole.

Na področju proučevanja organizacije in produktivnosti dela pa je doslej izvedel tako imenovano makro analizo v sevniški Kopitarni in novomeškem Novolesu.

Z uresničitvijo programa za novo sezono bo zavod zabeležil še večje uspehe, ker je zanimanje za izobraževanje v naših gospodarskih organizacijah čedalje večje.

Videm-Krško: razprava o lanskih učnih uspehih

25. avgusta je zasedal svet za šolstvo, prosveto in kulturo ObLO Videm-Krško. Prosvetni svetovalec Oton Mikulič je prebral poročilo o učnem uspehu v preteklem šolskem letu. V občini je 17 osnovnih šol, 3 otroški vrtci, tehniška srednja šola, vajenska in nižja glasbena šola. Na osnovnih šolah je bilo v 146 oddelkih 4194 otrok, od tega 52 dečkov več kot deklic. Osnovno šolo je z odličnim uspehom izdelalo 722 otrok, s prav dobrim 1056, z dobrim 1420, z zadostnim 273. Torej je brez slabe ocene izdelalo 3471 učencev. Po novem zakonu o osnovnih šolah je s slabimi ocenami napredovalo 357 otrok. Razred jih bo ponavljalo 329.

Na tehniški srednji šoli je izdelalo 190 dijakov, 96 jih ima popravne izpite. Od 72 vpisanih dijakov se je k maturi prijavilo 61 kandidatov, opravilo pa jo je 45. Matura je obsegala domačo nalogo, tehnično, pismeno slovensko nalogo ter ustni izpit.

Vajenska šola je imela pripravljalni razred ter tri skupine vajencev v III. letniku. — Od 172 vajencev je izpite opravilo 169. Pouk je trajal tri mesece.

Nižjo glasbeno šolo je obiskovalo 122 gojencev, ki so razen 12 neocenjenih vsi napredovali.

Svet je razpravljal tudi o uvedbi novega učnega načrta v višjih razredih osnovnih šol. Odločil je, naj se v osnovnih šolah poučuje 2 uri tedensko o gospodarstvu v občini, in sicer kot dopolnilni predmet. Program bo izdelal zavod za prosvetno-pedagoško službo občine.

Nadalje je svet sklenil, naj se podružnične šole v Crneči vasi, Gradcu, Senušah in Dolenji vasi priključijo v pedagoškem pogledu matičnim šolam.

D. K.

Tudi če ni mreže, je hitro skupaj družbica za odbojko. Na Raki so se poleti fantje večkrat takole zbrali in preizkušali svoje znanje z žogo...

OD 10. SEPTEMBRA DO 10. OKTOBRA V NOVEM MESTU

Prve delavske športne igre

O velikem načrtu občinskega sindikalnega sveta Novo mesto, ki se sedaj že več ali manj uresničuje, smo na kratko že poročali. Pobuda, da v okviru akcije za poživitev športnega udejstvovanja med člani delovnih kolektivov priredijo I. delavske športne igre novomeške občine, je naletela na močan odmev. Prijave delovnih kolektivov iz Novega mesta in še iz nekaterih drugih krajev občine so presegle vsa pričakovanja. Prijavljenih je toliko ekip in posameznikov (v streljanju 40 moških in 12 ženskih!), da je bilo kar težko najti ustrezen način tekmovanja in dovolj terminov. Zato so sklenili, **da bodo tekmovanja tekla do 10. septembra, ko se prične tekmovanje v malem nogometu, pa do 10. oktobra, ko bo tekmovanje zaključeno s svečano razglasitvijo rezultatov, s podelitvijo pokalov, plaket in diplom.**

Prvi bodo začeli **nogometaši (7 ekip)**, ki se bodo po sistemu vsak z vsakim merili od 9. do 17. septembra na Loki. Takoj za njimi bodo pričeli **odbojkarji.** Prva srečanja dvanajstih moških in treh ženskih ekip bodo že v ponedeljek 11. septembra, nadaljna kola pa bodo na sporedu 13., 15. in 16. septembra.

Tudi **kegljači** bodo pričeli že v septembru. Prva srečanja bodo že 14. septembra, in to na kegljišču Pionirja v Bršlinu (ženske ekipe) in na kegljišču Vrhovnik (moški). Enako kot kegljači bodo tudi **balinarji** (prijavljenih je 16 ekip) tekmovali na 2 baliniščih (na Pionirjevem in ŽTP) od 18. septembra naprej. Prvo kolo bo na izpadanje, nato pa se bodo pomerili vsak z vsakim.

Atletsko tekmovanje bo v celoti izvedeno v soboto, 23. septembra, na zletnem stadionu. V to tekmovanje bo vključena tudi posebna disciplina – vlečenje vrvi. Tekmovanje **v namiznem tenisu** se bo pričelo že 12. septembra v telovadnici osnovne šole. Devetnajst moških ekip se bo pomerilo po sistemu na izpadanje. Vsaka ekipa ima le 2 člana, zato bodo igrali na 3 dobljene igre.

Kolesarsko tekmovanje bo v **nedeljo,** 17. septembra, na progi Novo mesto – Straža – Vavta vas – Novo mesto. Kolesarji bodo tekmovali v **dveh skupinah,** tako da bodo posebej tekmovali tekmovalci na turnih kolesih in posebej (na malo daljši progi do Soteske) tekmovalci na dirkalnih kolesih.

Kolesarji bodo startali v Bršlinu, cilj pa bo v Kandiji ali na Glavnem trgu. Tekmujejo tričlanske ekipe, vendar se za plasma štejeta le dva najboljša.

Najmnožičnejše **tekmovanje v streljanju** bo v nedeljo, 1. oktobra, na novomeški tržnici. V vsaki ekipi so lahko štirje strelci, ocenjujejo pa se trije najboljši. Poleg 40 moških ekip bo nastopilo še 12 ženskih ekip.

Zadnje bo **tekmovanje v šahu,** za katero se je prav tako prijavilo precej ekip – nič manj kot 28. Tudi šahisti bodo tekmovali po sistemu na izpadanje. Prvo kolo bo na sporedu 2. in 3. oktobra v Sindikalnem domu, tekmujejo pa štiričlanske ekipe.

Za najboljšo sindikalno podružnico, ki bo v vseh panogah zbrala največ točk (prvo mesto v panogi se točkuje s 100 točkami, drugo z 80 itd.) je občinski sindikalni svet Novo mesto preskrbel lep prehodni pokal. Poleg tega bo podeljen tudi **pokal za množičnost,** ki ga bo prejela tista sindikalna podružnica, ki bo na igrah sodelovala z največ člani sorazmerno s številom zaposlenih. Zmagovalci v posameznih panogah bodo prejeli lične plakete, najboljši trije pa še diplome.

fm

DELAVSKE ŠPORTNE IGRE TUDI V MERILU OKRAJA!

Na zadnji seji odbora okrajne zveze za telesno kulturo v Novem mestu so sklenili, da bodo priporočili vsem občinskim zvezam, naj bi po vzoru novomeške občine še to jesen priredili delavske športne igre. Zmagovalci v posameznih panogah bi se pomerili na okrajnih tekmah, vendar s to razliko, da bi bile zmagovalne ekipe okrepljene z najboljšimi igralci drugih ekip, tako da bi dejansko nastopale občinske reprezentance.

Tekmovanje občinskih reprezentanc bi se pričelo v začetku oktobra, za prvenstvo v atletiki pa je bil že določen datum: **1. oktobra bo v Novem mestu atletsko prvenstvo Dolenjske za ekipe in posameznike.**

fm

Pionirjevci na drugem mestu

2. in 3. septembra so bile v Ljubljani v organizaciji podjetja Slovenija ceste Sportne igre gradbincev Slovenije, katerih se je udeležilo tudi podjetje Pionir iz Novega mesta. Pionir je nastopil v vseh disciplinah: nogometu, odbojki, namiznem tenisu, keljanju, streljanju, balinanju in šahu. Sodelovalo je šestnajst podjetij s skupno 300 tekmovalci.

Tekmovanje moških in ženskih kegljaških ekip se je odvijalo na štiristeznem kegljišču Gradisa. Vsaka ekipa je odigrala pa dve borbeni igri. Kegljači Pionirja so dosegli velik uspeh, saj so zmagali v konkurenci znanih ekip Gradisa, Ingrada, Konstruktorja in Ajdovščine. Med prvi ekipami, ki so nastopile, je Pionir dosegel soliden rezultat 780 kegljev. V naslednjih nastopih pa so ostali favoriti skušali doseči Pionirjev rezultat, vendar to nobeni ekipi ni uspelo. Najbolj se je približal domači Gradis, vendar mu je na koncu manjkalo 18 kegljev. Vrstni red: 1. Pionir 780 kegljev, 2. Gradis 762, 3. Ingrad 710, 4. Primorje-Ajdovščina 707, 5. Konstruktor 676 kegljev itd. Pionir je nastopil v naslednji postavi: Barbič, Židanek, Filipčič, Vukšinič, Hren, Venta, Štepec, Tancar, Juntez in Zaletel.

Ženska ekipa Pionirja v kegljanju je osvojila tretje mesto. V prvi igri je dosegla 157 kegljev, v drugi igri pa svoj najboljši rezultat 238 kegljev. Vrstni red: 1. Gradis 490, 2. Ingrad 424, 3. Pionir 395. Za Pionirja so igrale Vezjak, Simc, Oražem, Ljubi, Skvarč in Mehle.

V streljanju moških je Pionirjeva ekipa dosegla tretje mesto. Vrstni red: 1. Megrad, Lj., 630, 2. Gradis 629, 3. Pionir 618 krogov. V tekmovanju posameznikov se je na tretje mesto uvrstil Marijan Kos s 134 krogi in pustil za seboj reprezentanta Letonjo. Ostali strelci so dosegli naslednje rezultate: Kosten 126, Kopina 125, Košir 119 in Knap 114.

V streljanju žensk so prevladovale tekmovalke Pionirja. V ekipni konkurenci je zmagal Pionir s 340 krogi. Tudi posamezno so zmagale strelke Pionirja: 1. Joža Ribič 120, 2. Anica Škvarč 1[illegible], 3. Angelca Dežman 106 krogov.

Tekmovanje v šahu je bilo zelo zanimivo, ker so o končnem vrstnem redu odločale zmage na prvih deskah. V polfinalu so se srečale ekipe Ingrada in Pionirja. Dvoboj se je končal 2,5:2,5. Ingrad se je plasiral v finale. Z istim rezultatom se je končala druga polfinalna igra med Zasavjem in Gradisom, v finale se je plasiralo Zasavje. Rezultat v finalu: Ingrad : Zasavje 3,1:1,5, za tretje mesto Gradis : Pionir 3:2. V tem dvoboju, kjer je bilo stanje ob prekinitvi 2:1 v korist Pionirja, so sodniki ocenili obe prekinjeni partiji v korist Gradisa, čeprav bi se v nadaljevanju ena partija gotovo končala remi, kar bi Pionirju zadoščalo za tretje mesto.

V ostalih panogah žreb ni bil naklonjen Pionirju ter so ostale ekipe izpadle v prvem kolu. V nogometu je Nova Gorica premagala Pionirja 10:0 (2:0), ker se mlado moštvo ni moglo upirati kasnejšim zmagovalcem turnirja v nogometu. V balinanju je Ajdovščina premagala Pionirja 13:12. V namiznem tenisu je Ingrad premagal Pionirja 5:1. V odbojki je Pionir izgubil z Izolo 2:0.

Za skupno oceno so ocenjevali prvo mesto s 6, drugo s 4, tretje pa z 2 točkama. Prvak gradbenih iger je postalo podjetje Ingrad iz Celja (20 točk), drugi Pionir (16 točk), tretji Gradis (16 točk). Največ zaslug za uspeh Pionirja imajo kegljači in strelci, ki so dosegli vseh 16 točk. Naslednje gradbene športne igre bodo 1962 v Novem mestu.

(en)

Balinarska liga Novega mesta

Pričela se je balinarska liga Novega mesta, odigrana so bila tri kola. Najbolj zanimiva igra je bila med Železničarjem in Borcem. V začetku je vodil Železničar, toda Borac je izenačil na 10:10. Šele na koncu je uspelo izkušenim igralcem Železničarja zmagati.

Presenča nas visok poraz ekipe Poštar. Pionir jo je premagal 13:1.

Najslabše je pripravljena ekipa Novoteksa, saj je izgubila doslej vse tri dvoboje.

Rezultati dosedanjih iger: Pionir : Borac 13:3, Borac : Novoteks 13:0, Železničar : ONZ 13:2, Pionir : Novoteks 13:8, Poštar : Borac 13:8, Pionir : Poštar 13:1, ONZ : Novoteks 13:5 in Železničar : Borac 13:10.

Dosedanji vrstni red: Pionir (3 zmage), Železničar (2), Poštar, ONZ in Borac po 1 zmago in Novoteks brez zmage. Odločilna za prvo mesto bo igra med še nepremaganima ekipama Železničarja in Pionirja.

(en)

Točka za Brežice

V nedeljo se je začelo prvo kolo jesenskega dela slovenske rokometne lige. Rokometaši Brežic so se spustili v borbo z oslabljeno prvo ekipo. Tokrat so gostovali v Mariboru in si razdelili točke z domačim Kovinarjem 16:16. Razigrani Prežičani so bili trd orech za starega, in preizkušenega ligaša in so mu odvzeli dragoceno točko na domačem terenu. Z malo več natančnosti in morda sreče bi romal kmalu ves izkupiček v Posavje. Prikazana igra je zadovoljila številno mariborsko občinstvo, Brežicam pa daje upanje za uspešno nadaljevanje jesenskega tekmovanja.

Tekmo je namreč odlično vodil sodnik Marko iz Maribora, ki je dokazal, da sodi v elito jugoslovanskih rokometnih sodnikov.

PO SENOVSKEM PLANINSKEM TEDNU

Planinsko društvo »Bohor« s Senovega je povabilo v planinskem tednu vodjo naše smučarske reprezentance tovariša Svetozarja Gučka, da bi predaval o poti in doživljajih od smučišč Komne do Matterhorna v Švici.

Lepi barvni diapozitivi so spremljali zanimivo predavanje. Poslušalci so z zanimanjem poslušali predavatelja in po končanem predavanju zadovoljni odhajali domov.

■ V počastitev planinskega tedna je bil na Senovem odigran brzopotezni šahovski turnir, na katerem je sodelovalo 16 šahistov. Igre so bile zanimive. Že po prvi polovici turnirja je bilo razvidno, da bo zmagovalec eden izmed bratov Ceglarjev. Pohvaliti je treba organizacijo turnirja in pa tovariša Strnada, ki je zanjo skrbel.

Vrstni red: 1. Robert Ceglar, Senovo (14 točk), 2. Janez Ceglar, Senovo (13 točk) 3. Niko Keše, Bresternica (12,5 točke), 4. Miha Senica, Senovo (11,5 točke), 5. Jankovič-Kranjc, Senovo (10 točk).

■ Tudi namiznoteniški igralci s Senovega so počastili planinski teden. Organizirali so turnir, ki je pokazal odlično igro, posebno prve trojice. Zmagovalec turnirja Gabrič je zaslužil prvo mesto, saj je s svojo lepo igro navdušil vse gledalce.

Rezultati: moški: 1. Edi Gabrič, 2. Miha Zelič, 3. Jože Žičkar. – Ženske: 1. Margareta Slivšek, 2. Vlasta Brence, 3. Vlasta Zupančič.

A. F.

Dober začetek

TVD PARTIZAN (Nm) : OK JESENICE 3:1 (15:9, 9:15, 15:13 in 15:6)

V jesenskem delu ženske republiške odbojkarske lige so se domače odbojkarice srečale z mlado ekipo z Jesenic. Kljub temu da so nastopile nekoliko oslabljene, so pokazale boljšo igro in premagale borbene Jeseničanke s 3:1.

Odbojkarice bodo odigrale še štiri tekme: **v nedeljo z OK Kamnik v Kamniku, s Triglavom in Tegradom v Novem mestu in z OK Sežano v Sežani.**

Dober začetek

TVD PARTIZAN (Nm) : OK JESENICE 3:1 (15:9, 9:15, 15:13 in 15:6)

V jesenskem delu ženske republiške odbojkarske lige so se domače odbojkarice srečale z mlado ekipo z Jesenic. Kljub temu da so nastopile nekoliko oslabljene, so pokazale boljšo igro in premagale borbene Jeseničanke s 3:1.

Odbojkarice bodo odigrale še štiri tekme: **v nedeljo z OK Kamnik v Kamniku, s Triglavom in Tegradom v Novem mestu in z OK Sežano v Sežani.**

KRŠKO – KRANJ 17:10 (4:5)

Na videmskem igrišču je bila v nedeljo popoldne prvenstvena republiška rokometna tekma, v kateri je Partizan iz Krškega nepričakovano premagal Mladost iz Kranja. Gole za domače so dali: Niko Zibret 6, Mišo Zgomba 6, Rudi Iskra 4, Vlado Lazorko 1. Pred približno 250 gledalci je dobro sodil Janez Zakrajšek iz Celja.

Najprej so na igrišču prevladovali gostje, vendar so šele v 11. minuti zabili prvi gol. Domačini so se strnili v obrambo. V dvajseti minuti je Mladost vodila 3:0. Partizan je prvi gol dosegel iz sedmerca. Prvi polčas se je končal 5:4 za Kranjčane.

V nadaljevanju so domačini zaigrali zelo lepo, da so nasprotniki po odmoru precej popustili. Partizan je hitro izenačil in zabil več zaporednih golov. Končni rezultat 17:10 je realen.

Z zmago si je Partizan iz Krškega utrdil položaj v slovenski rokometni ligi. Vsi igralci so igrali enako dobro. Zlasti se je izkazal vratar Požič, ki je z lepimi paradami ujel več na videz neubranljivih žog.

V nedeljo igra Partizan v Ajdovščini s tamkajšnjo rokometno ekipo.

D. K.

Težka in neprepričljiva zmaga

Partizna (Nm) : OK Kanal

3:2 (15:13, 13:15, 16:14, 3:15, 16:14)

Letošnji start novomeških odbojkarjev v republiški ligi moramo oceniti kot slab, čeprav so v prvem srečanju z odbojkarji iz Kanala zabeležili zmago s 3:2. Slab start smo pravzaprav pričakovali, saj smo vedeli, da se naši odbojkarji še na nobeno tekmovanje niso tako slabo pripravljali kot na letošnji jesenski del republiške lige.. Treningi so se pričeli pozno in poleg tega se niti enkrat ni na treningu zbrala kompletna ekipa! Sicer smo se zanašali na njihove bogate izkušnje, toda kaj pomagajo izkušnje, če pa so igralci brez kondicije in jim že po prvih nizih poide sapa. To smo lahko lepo opazili na nedeljski tekmi. V začetku so bili njihovi udarci na mreži še močni in več ali manj točni, potem pa je bilo vedno slabše.

Gostje iz Kanala bi tokrat povsem upravičeno lahko zmagali s 3:1, če se v tretjem nizu ne bi preveč zmedli. Naši odbojkarji so njihovo zmedenost izkoristili in že skoraj izgubljeni niz odločili v svojo korist.

fm

Mladinsko prvenstvo Slovenije v atletiki

■ Prekjšnji ponedeljek popoldne je bil v Novem mestu sestanek prireditvenega odbora **letošnjega atletskega prvenstva LRS za mlajše mladince in starejše mladinke, ki bo v nedeljo, 10. septembra, ob 10. uri dopoldne in ob 14.30 popoldne na zletnem stadionu v Novem mestu.** Sestanka se je udeležil tudi sekretar republiške atletske zveze **Zoran Naprudnik,** ki bo delegat AZS na tem tekmovanju

■ Na podlagi obširnih priprav in prvih prijav pričakujemo, da bo letošnje prvenstvo LRS za mladince in mladinke res velika atletska prireditev, ki si jo bo vredno ogledati. Doslej sta prispeli prijavi Triglava iz Kranja, ki je prijavil 7 mladincev in 3 mladinke, in ŽAK Ljubljane, ki je prijavil 18 mladincev. Po izjavi sekretarja AZS lahko pričakujemo še prijave celjskega Kladivarja, ki ima najmočnejše mladinsko (moško in žensko) ekipo v državi, dalje še ekipe Maribora, Branika, trboveljskega Rudarja in ljubljanske Olimpije. Prav gotovo ne bodo izostala tudi zastopstva iz Kočevja, Črnomlja ter iz drugih krajev našega okraja.

fm

Zanimanje za beograjsko konferenco v Suhi krajini

Tudi v Suhi krajini se ljudje živo zanimajo za potek in delo beograjske konference nevezanih držav. V Žužemberku spremljajo konferenco pri televizijskem sprejemniku, drugod, kjer imajo elektriko, pa po radiu. Organizaciji SZDL v Žužemberku in na Dvoru pripravljata predavanja o pomenu beograjske konference.

ZBORI VOLIVCEV

Na zadnjih zborih volivcev v Suhi krajini so ljudje kar živahno razpravljali. Z reformo šolstva in spremembami v šolstvu se je večina strinjala; precej pa so govorili o komunalnih delih in popravilih poti. V Žužemberku so se volivci zanimali za nadaljevanje gradnje vodovoda.

Ker v Suhi krajini ni občasnega zobozdravnika ni več, so volivci zahtevali, naj zdravstveni dom v Žužemberku reši vprašanje zobozdravstvene službe ter pojasni, zakaj je dosedanji zobozdravnik, ki je prihajal občasno, prenehal delati.

M. S.

PARMA – SVETOVNI PRVAK

Pred kratkim smo poročali o gostovanju mladinca Bruna Parme na turnirju v Novem mestu; omenili smo, da je po našem mnenju kandidat za svetovnega mladinskega šahovskega prvaka. Napoved se je uresničila: pred dnevi se je Parma vrnil iz Haaga kjer je postal mladinski svetovni šahovski prvak, zdaj pa že igra na blejskem veleturnirju.

Oče in sin

Nekam boječe je potrkal stari Matjaž na vrata. Odprl je in stopil v sobo. Bil je suhljat možiček okrog šestdesetih let. Imel je ponošeno in oguljeno obleko ter pomečkan in star klobuk... Vrtil je klobuk v rokah in nerodno mu je bilo.

»Kaj bo dobrega?« ga je vprašal odvetnik in pogledal iznad spisa.

»Ja, veste...« je jecljal Matjaž in ni mogel povedati do kraja. Nič pametnega mu ni padlo v glavo, kljub temu da je vso pot premišljeval, kaj bo rekel.

»Rad bi... veste... rad bi se nekaj pogovoril,« je končno le spravil iz sebe in se odkašljal.

»Kar sedite« e dejal odvetnik in pokazal na stol nasproti svoje mize.

Matjaž je sedel in začel pripovedovati...

Precej let je že minilo, odkar je izročil v gospodarjenje posestvo z vsemi premičninami sinu Janezu. Izgovoril pa si je takrat dosmrtno lastništvo nad posestvom pa stanovanje in še druge reči. O vsem tem so napravili »pisanje«. Do sklenitve te pogodbe pa še malo čez je bil Janez kar dober tam in vesten gospodar. Zanimal se je za vse, skrbel je za starega Matjaža in mu obljubljal najlepše stvari. Če je njemu prepustil gospodarjenje. Delal je in garal, da se je Matjažu srce smejalo in si je sam pri sebi dejal: »To bo pravi gospodar!« Trdno se je odločil da bo Janezu izročil vse, kar ima. . Saj bo tudi potem dobro preskrbljen. In tako se je zgodilo, da so sklenili pogodbo...

Janez je bil še kratek čas po pogodbi tak kot prej. Delal je in se zanimal za posestvo in za starega Matjaža, pozneje se je začelo spreminjati. Postal je bolj zadirčen, začel sej e na lastno pest vmešavati v gospodarske posle, kupoval in prodajal je živino, ne da bi Matjažu kaj povedal, sekal je v gozdu in prodajal les in tudi o tem ni Matjaž ničesar vedel.

Nekega dne pa je Matjaž le vprašal: »Ti, Janez, kaj pa misliš? Saj sem vendar jaz gospodar pri hiši, dokler se živ, potlej bo pa vse tvoje. Tako stoji v pogodbi.«

O, da bi Matjaž ne bil izrekel teh besed! Janez je zaklel in ozmerjal Matjaža kot paglavca. Dejal mu je, naj bo vesel, da ga sploh gleda pri hiši in da niti tega ne zasluži, da ga zastonj prezivlja in ima zastonj stanovanje.

Matjaž je presenečen umolknil, vendar je upal, da e bo Janez unesel in da bo morda le šlo na bolje. Toda zmoti se je. Janez je postajal vsak dan slabši in bol surov. Bili so dnevi ko je Matjaža pretepal, zmerjal da ga je prav vsak dan. Ko je Matjaž zbolel se mu ni se mu zdelo vredno, da bi poslal koga v očetovo sobo, da bi mu počistil. Matjaž je ležal v zatohli in nikdar prezračeni sobi, težko je dihal in pot ga je oblival, po sobi pa so letale muhe in kokoši so brskale po tleh. Prav nikogar ni bilo ki bi pospravil. K bolniku so prihajali le enkrat na dan, ko so mu prinesli kruha in mlačne juhe.

Usmilil se ga je šele neki sosed, ki je slišal njegovo tarnanje in klicanje. Šel je v sobo in pospravil, pri tem pa si je moral z eno roko držati za nos, ker je v sobi tako smrdelo. In v takem je ležal bolni Matjaž...

Tako je govoril Matjaž odvetniku in solze so mu prišle v oči. »To naj bo moj sin? Le zakaj sem mu izročil posestvo?«

Matjaž se je po razgovoru z odvetnikom odločil, da bo sina tožil...

Na obravnavi pred sodiščem je Janez govoril, da je komaj do sape prišel. Povedal je, da je Matjaž sam kriv, da živi v umazaniji, da je že po naravi umazan, sedaj na stara leta pa še bolj, da mu je ponujal postrežbo, pa je Matjaž ni hotel sprejeti, da je Matjaž malo zmeden in da včasih ne ve, kaj dela in govori. To je govoril sin o očetu.

Nešteto prič je bilo zaslišanih. Govorili so o razmerju med sinom in očetom. Ene so govorile v prid Matjažu, ene pa Janezu.

»Prav nič ne skrbi za starega. Vse dela po svoje in je drži se pogodbe«.

»Revež je Matjaž. Dokler je imel grunt, je bil in dobel z njim jedaj pa je stari odveč.«

»Matjaž je umazanec. Ne ljubi čistoče in sam je vsega kriv.

»Janez vse prav dela.«

Pravda se je vlekla in stroški so naraščali, dokler končno le ni zmagal Matjaž. Sodišče je izročilno pogodbo razveljavilo in Matjaž se spet postal lastnik vsega premoženja.

Koliko je takih in podobnih pravd? Priznajmo, da jih je veliko. Redki so primeri, ko se prevzetniki posestev res drže izročilnih pogodb in dajejo izročevalcem vse tisto, kar so si izgovorili v pogodbi. In tako nastane vprašanje: Ali so starši in tisti, ki izročajo in dajejo, dobri res le dotlej, dokler kaj imajo? Ali se po prevzemu posestva res lahko pozabi na obveze, ki so bile določene v pogodbi? Iz prakse naših sodišč lahko povzamemo, da preneha vsa pozornost otrok in prevzetnikov do staršev in izročevalcev takrat, ko se posestvo prenese s prvih na druge..

Žalostno je to, toda resnično! Kako malo poštenja je v nekaterih naših ljudeh! V svojem nenaditnem pohlepu po zemlji pozabljajo na tisto osnovno, kar bi moral imeti slehernik – na spoštovanje do starejših zlasti do staršev, in na upoštevanje prevzetih obvez.

Kdaj bo konec temu in kdaj bodo prenehali hoditi na sodišče Matjaži in njemu podobni?

Stari borci ribniško-notranjskega odreda pred tribuno v Dragi

Slavje v partizanski Dragi

Zbora aktivistov ribniško-notranjskega okrožja, združenega z odkritjem spomenika in s partizanskim srečanjem v Dragi pri Loškem potoku, se je udeležilo okoli tri tisoč ljudi

V prijetni dolini med bogatimi gozdovi pri vasi Draga so se v nedeljo, 3. septembra, spet srečali stari znanci iz časov NOB: nekdanji aktivisti ribniško-notranjskega odreda, borci terenski delavci in prebivalci teh partizanskih vasic, med njimi tudi prebivalci sosednje republike Hrvatske iz Čabra in okolice. Zbor aktivistov in partizansko srečanje so v čast 20-letnice vstaje pripravili občinski odbor ZB, občinski odbor SZDL Kočevje ter krajevne organizacije v Dragi.

Uvod v slavje je bila uprizoritev drame Vasje Ocvirka »Ko bi padli oživeli« v soboto, 2. septembra, zvečer v kulturnem domu v Podpreski. Izvedli so jo člani DPD Svoboda iz Kočevja.

Z zastavami in s transparenti okrašena dolina je ob novo postavljenem spomeniku v Dragi v nedeljo dopoldne sprejela okoli 3000 ljudi. Med njimi so bili številni aktivisti in borci s tega območja, ljudski poslanci, mladina, gasilci, svojci padlih borcev in žrtev fašističnega nasilja s številnimi venci in cvetjem. Na tribuni so se zbrali nekdanji aktivisti in borci, zvezni ljudski poslanec Janez Hribar, prvi sekretar tega okrožja Jože Kopitar, dalje Ciril Dekval, Janez Pirnat, predstavniki občin Kočevje, Ribnica, Cerknica in Čabar in veliko drugih. Na zboru je govoril ljudski poslanec tega območja Matevž Hace, ki je orisal sodelovanje in doprinos prebivalcev obeh sosednih narodov na tem področju v času NOB ter uspešno povojno izgradnjo naše države. Po njegovem govoru je prvi sekretar tega okrožja Jože Kopitar odkril spomenik sto štiriinšestdesetim padlim borcem in aktivistom ter žrtvam fašističnega nasilja iz teh krajev. Spomenik je izdelal po načrtih Draga Černiča akademski kipar Stojan Batič. Po odkritju so predstavniki organizacij, društev, kolektivov in svojci padlih položili pred spomenik vence in cvetje.

V kulturnem sporedu sta sodelovala Invalidski pevski zbor iz Ljubljane, ki je pod vodstvom tovariša Mileka zapel več borbenih partizanskih pesmi, ter godba na pihala DPD Svoboda iz Kočevja. Zboru in odkritju spomenika je sledilo tovariško partizansko srečanje v prijetni naravi.

13. september praznik Straže

Kot vsako leto bodo Stražani tudi letos proslavili 13. september. Ta dan bodo s hišnih pročelij zaplapolale zastave, pred spomenikom padlim v Vavti vasi pa bodo položili vence.

13. septembra se bodo bivši borci in aktivisti iz Straže in okolice spominjali skupnega odhoda v partizane. Tega dne 1943 se je kliku NOB odzvalo kar 80 odstotkov ljudi. Straško področje je sicer bilo domovanje partizanov. O tem pripovedujejo še danes živeče partizanske matere.

Nekdaj borbena Straža bo letošnji krajevni praznik praznovala brez večjih mitingov, zato pa bodo ljudje, ki se bodo ta dan v tem kraju mudili, lahko videli novo asfaltirano cesto od mostu čez Krko v Vavti vasi proti silosu in železniški postaji, ki so jo uredili med dvema praznikoma. Lepšo podobo dobiva tudi križišče, kjer nameravajo urediti manjši park.

V povojnem obdobju je Straža bistveno spremenila podobo. Ne samo da so odstranjene mnoge ruševine in obnovljeni domovi, kraj postaja industrijsko središče. V prihodnosti bodo tu zgradili še tovarno za televizijska ohišja in obrat lesne galanterije. Razen tega nastaja na tem območju moderno naselje z velikimi večstanovanjskimi bloki.

Prav je, da ob tej priložnosti spregovorimo tudi o turizmu pod Srobotnikom, saj je v tem predelu krške doline dovolj privlačnih krajev. Straža pa je tudi del vrat v Toplško dolino, ki slovi po termalni vodi, naravnih lepotah in v zadnjem času tudi po modernem bazenu. Straška turistična sekcija bo morala še veliko delati, preden bo kraj zares privlačen. Zavedati se moramo, da gostišče in nova cesta sama še ne bosta privabila turistov.

Poživitev sekcij SZDL v jesenskih in zimskih mesecih

Na sestankih, ki potekajo te dni s predstavniki krajevnih organizacij SZDL v novomeški komuni, razpravljajo o jesenski in zimski dejavnosti Socialistične zveze. V raznih krajih so že bila predavanja o pomenu beograjske konference. Udeležilo se jih je zelo veliko članov SZDL. Ponekod so sestanki celo presegli obseg zbora volivcev.

V jesenski in zimski sezoni bodo spet oživele sekcije SZDL. Ustanovili bodo še zunanjepolitične sekcije. Kaže, da je prav beograjska konferenca ljudi privedla do tega, da se bodo bolj zanimali za zunanjepolitična vprašanja. Predvidenih je tudi več predavanj s področja zdravstva, živinoreje in sploh gospodarstva, ki jih bodo pripravili v naslednjih mesecih.

VODOVOD V JURKI VASI

Že nekaj mesecev napredujejo dela pri gradnji vodovoda, ki ga bodo speljali od Vavte vasi proti Jurki vasi, od koder so pravzaprav že položene vodovodne cevi. Pred kratkim so izkopali odcepne jarke do posameznih hiš. Vaščani, ki so precej pomagali s prostovoljnim delom, že nestrpno pričakujejo, kdaj bo končno le pritekla dobra pitna voda iz straškega zajetja.

SZDL svetuje in pomaga

Dejavnost Socialistične zveze tudi v poletnih mesecih ni ponehala. Na posvetovanjih, ki jih je občinski odbor SZDL v Novem mestu sklical za predstavnike krajevnih organizacij SZDL, krajevnih odborov in zastopnike kmetijskih zadrug, so zadnje dni obširno razpravljali o realizaciji družbenega plana, še posebej pa o jesenski setvi in pogodbeni proizvodnji. Doslej so bile razširjene seje Socialistične zveze v Mokrem polju, na Ostrogu, v Orehovici, Šentjerneju in Rojah, Gaberju, Podgradu, na Ratežu, Otočcu in drugje. V glavnem bodo na področju celotne novomeške občine sestanki zaključeni do 14. septembra.

Dejavnost SZDL v Leskovcu

Krajevna organizacija SZDL v Leskovcu usmerja celoten napredek kraja. Delo te organizacije je razgibano. Na zadnji seji odbora so sklenili pomagati krajevnemu odboru. V komisijo za reševanje prošenj in priporočil iz pristojnosti organizacije so imenovali Staneta Janca, Joška Repa in Franca Jazbeca, v komisijo za komunalne zadeve pa Stanka Pevca, Franca Pirca, Milko Zagorčevo in Janka Arha. Na razširjeni seji SZDL in krajevnega odbora 20. avgusta so se pogovorili o pripravah za zbor volivcev. Razpravljali so o pogodbenem sodelovanju s kmetijsko zadrugo. Odborniki predlagajo, da bi KZ nudila kmetom strokovno pomoč in mehanizacijo. V jeseni nameravajo prirediti vinsko trgatev, dobiček pa uporabiti za popravilo zadružnega doma.

D. K.

Dva jubileja

Na današnji dan praznuje 50-letnico inž. Franc Seničar. Ob tej priložnosti mu vsi gozdarski delavci in uslužbenci kakor tudi mnogi družbeno politični delavci iz Spod. Posavja prisrčno čestitamo!

Inž. Seničar že dvajset let dela v gozdarski stroki, razen tega pa je ves čas vztrajno in požrtvovalno deloval v mnogih družbeno političnih organizacijah. Njegova prijazna in spodbudna beseda je spremljala njegove sodelavce pri delu in dajala novega poleta. Mnogo gozdnih goličav, zasajenih z mladimi drevesci, je po njegovi zaslugi na novo ozelenelo. Ko hodijo gozdarji po novih nasadih, se spominjajo tovariša Seničarja, ki jih je pri delu vodil in pridobil za vzgojo gozdov tudi šolsko mladino.

Zdaj dela jubilant kot referent za gozdarstvo pri ObLO Brežice. Pri nadaljnjem delu mu želimo še mnogo uspehov in mu kličemo: »Še na mnoga leta!«

Martin Zupančič

Lovsko zborovanje na Bohorju

Za zaključek planinskega tedna so se na Bohorju zbrali lovci okoliških družin — iz Krškega, Brestanice, s Planine, iz Zagorja pri Planini, Zabukovja in s Senovega. To je bil hkrati prvi zbor lovcev na tem področju. Po zborovanju so streljali na glinaste golobe. Prijavljenih je bilo nad 30 tekmovalcev. Zmagal je Jože Smole, odličen pa je bil tudi Preskar, ki se je zlasti izkazal z dvojnimi streli.

Rezultati: **1. Jože Smole** (Senovo) 50 točk, **2. Ivan Preskar** (Krško) 49 in **3. Franc Miklavčič** (Brestanica) 40 točk.

A. F.

Živahno novomeško sejmišče

V ponedeljek zjutraj so kmetje pripeljali na sejem 781 prašičev, prodali pa so jih 708. Za 6 in 12 tednov stare so zahtevali od 3.000 do 6.000 din, za tiste 3 do 6 mesecev pa od 6 do 20.000 dinarjev. Goveje živine so prignali 280 glav, prodali pa 147. Cene: voli od 168 do 190 din za kg (počez: od 125 tisoč do 130 tisoč din); krave: od 75 do 105 din za kg (počez od 70.000 do 90.000 dinarjev); junci in telice: od 170 do 180 din za kg (počez od 40.000 do 70.000 din).

Zadnji mesec je znatno narastel promet z govejo živino, ki se sicer razvija predvsem med kmetovalci, tokrat pa je odkupila 20 glav za zakol tudi KZ oz. novomeška Mesarija. Cena prašičev je trdna.

To in ono z Zdol

■ **Nedavno je bilo na Zdolah posvetovanje** vseh organizacij in društev, kjer so zastopniki organizacij poročali o uspehih in načrtih. SZDL je vključila v svojo organizacijo večino prebivalstva. Delavna pa je bila tudi mladinska organizacija, RK in prosvetno društvo.

■ **Pretekli mesec je bil na Ravnah** množični sestanek organizacije SZDL. Sestanka se je udeležilo 56 članov, ki so razpravljali o organizacijskih vprašanjih, o gradnji ceste Zdole—Ravne—Kostanjek in o ureditvi stranskih poti.

■ **Ljudje z Anovca** hodijo po vodo h kilometer oddaljenemu izviru, ki se ob deževju močno skali. Nahajališče vode bi bilo verjetno tudi v vasi, potrebne so le raziskave. Vaščani so pripravljeni brezplačno opraviti vsa težaška dela pri gradnji vodnjaka. Tudi občinski odbor RK bi lahko pomagal s sredstvi za gradnjo vodnjakov.

Trgovina v novem gospodarskem sistemu

Okrajna trgovinska zbornica je 29. avgusta sklicala posvet direktorjev trgovskih podjetij iz vsega okraja. Udeležba je bila nadvse lepa: kar 35 podjetij je bilo zastopanih. Temeljito so se pogovorili o perspektivnem razvoju svoje stroke in o težavah, ki tarejo trgovino v novem gospodarskem sistemu. Ko so podrobno razčlenili poslovanje v prvem polletju, so se lotili razprave o delitvi čistega dohodka, o ekonomskih enotah v trgovskih podjetjih, o delavskem samoupravljanju in o izobraževanju delavcev trgovske stroke. Resne ekonomske analize ter zelo plodna razprava o ekonomskih enotah dajo slutiti, da se bo v trgovini prav kmalu marsikaj obrnilo.

Nabirajte zdravilna zelišča

Cvet: rmana s peclji do 1 cm, rdeče deteljice, bele deteljice.

List: beladone — volčje češnje, vinogradniškega lapuha, jetrnika, melise, maline, ozkolistnega trpotca, pekoče koprive.

Rastlino: gladišnika, krvavega mlečka, smetlike, grenkuljice, melise, vodne kreše, dobre misli, škržolice, črnobine, zlate rozge.

Korenine: arnike, beladone - volčje češnje, kompave - bodeče neže, malega divjega janeža, velikega divjega janeža, medvedovih tac, trobentice, male norice - male belandone, repinca, regrata, srčne moči, pekočih kopriv.

Lubje: češminovih korenin, krhlike.

Plodove: češmina, gloga - belega trna - glogovca, celega šipka, luščine šipka brez semena, črnega trna, oparnice, jerebike.

Razno: gomolje jesenskega podleska.

Korenine kompave - bodeče neže odkupujemo po 300 din kilogram. Gomolje jesenskega podleska je treba razrezati v debelini pol centimetra. Navodila in cene dobite v vaši zadrugi ali pa pri GOSAD, skladišče Novo mesto, Sladkova ul. 8.

Novomeška kronika

■ **Pretekli teden so pričeli** s preureditvenimi deli v Delavski restavraciji. Kot smo izvedeli, bodo načrti za preureditev končani ta teden, gradbena dela pa bodo trajala približno dva meseca. Ker so sredstva za preureditev že zbrana, lahko upamo, da bomo v Novem mestu še letos dobili urejen obrat družbene prehrane, ki bo omilil dosedanje težave delavcev.

■ **Prostore v prvem nadstropju Zdravstvenega doma** je začel izpraznjevati ta teden občinski ljudski odbor, ker je prizidek za občinsko stavbo že dograjen. Zdravstveni dom Novo mesto, ki je bil dotlej močno utesnjen, bo dobil več prostora in bo laže zadihal. Vendar bodo prostore v prvem nadstropju na Jenkovi še prej preuredili. Rešena sta dva velika problema, saj je tudi ObLO težko posloval, ker so bili njegovi uradi v dveh stavbah.

■ **Ulico proti Zdravstvenemu domu** (Jenkovo ulico) ter Detelovo in Dilančevo pripravljajo za asfaltiranje. Zemeljska dela na Jenkovi in Detelovi so že skoraj opravljena, tako da bodo kmalu pričeli asfaltirati. Za letos in prihodnja leta pa je v načrtu asfaltiranje več novomeških ulic. Zaradi rastočega avtomobilskega prometa in zaradi snage je to vsekakor potrebno.

■ **Mladinska knjiga** iz Ljubljane je naročila načrte za preureditev knjigarne in papirnice v Novem mestu. Kot pravijo pri Mladinski knjigi, bo to ena izmed najmodernejših knjigarn v Sloveniji. Če bodo načrti pravočasno pripravljeni, bo novomeška knjigarna urejena že letos.

■ **V torek, 5. septembra,** zjutraj, so bile mestne ulice polne mladine, ki je ta dan spet pohitela v šolo. Osnovna šola »Katje Rupena«, ki je nastala iz združene I. in II. osemletke, ima kar 1457 učencev z 51 učnimi močmi. Naraščaja je toliko, da so morali odpreti kar 5 prvih razredov. Pouk na šoli bo dopoldne in popoldne. Kot običajno je Društvo prijateljev mladine tudi letos pripravilo za otroke, ki so prvič prestopili šolski prag, skromno pogostitev. Učiteljem in učencem — mnogo uspeha!

■ **Živilski trg** je bil minuli ponedeljek dobro založen. Naprodaj je bil krompir po 20, jabolka po 40, slive po 40, paradižniki po 60, buče po 25, paprika po 80, pesa po 40, ohrovt po 40, zelje po 20, fižol po 50 do 60 ter grozdje po 130 dinarjev kilogram. Mleko so prodajali po 44 din liter, vino po 200 din, kure po 600—800 din in smetano v skodelicah po 70 dinarjev. Dobiti je bilo nekaj voz drv po 3300 din meter.

■ **Gibanje prebivalstva:** poročili so se: Veljko Plazinic, podoficir JLA, in Cecilija Dolgan, delavka, oba z Zagrebške ceste; Bogomil Strajnar, uslužbenec iz Dolančeve 1, in Cirila Kovič, uslužbenka iz Jerebove 20 — **Umrl** je Anton Ferfolja, upokojenec iz Cankarjeve 22, star 78 let. — **Ponesrečila se** je Jožefa Padovan, hčerka uslužbenca s Ceste brigad 1, ki je padla po stopnicah in si poškodovala levo roko.

V nedeljo na Partizanski Rog

Planinsko društvo v Novem mestu priredi v nedeljo, dne 10. septembra

izlet na partizanski Rog

Odhod iz Novega mesta v nedeljo ob 5.40 z rednim avtobusom do Podturna-Podhoste, od tod pa do partizanske bolnišnice v Jelendolu in do Baze 20. Povratek z avtobusom iz Podhoste ali iz Toplic (po želji udeležencev) ob 16.00, prihod v Novo mesto ob 16.40. Prevoz stane v obe smeri 220 din. Prijave sprejema tov. Jožica Turk v poslovalnici Potovalnega urada Gorjanci v Novem mestu do sobote, 9. septem., in sicer do 18. ure. Planinci in ljubitelji naše slavne preteklosti vabljeni!

● **Novoteks je v prvi polovici** letošnjega leta izdelal 284 tisoč 354 metrov blaga (po letnem planu morajo izdelati 570 tisoč metrov) in v polletju izpolnil plan po količini s 106,47 odst., po bruto proizvodu s 102,62 odst., finančno pa s 111,80 odst. Proizvodnja se letos odvija bolje kot doslej, v nemajhni meri po zaslugi sodobnejše delitve osebnih dohodkov ter decentralizacije delavskega samoupravljanja.

● **Pravilniki o delitvi čistega dohodka in osebnih dohodkov** v kolektivih so zelo pomemben akt. Prav zato so potrebne obsežnejše priprave, preden jih lahko kolektiv izdela in potrdi. Ugotavljamo, da smo s tem na našem področju v precejšnji zamudi. Takšne pravilnike so doslej sprejeli in potrdili v Tovarni celuloze in papirja v Vidmu-Krškem, v kmetijski zadrugi Črnomelj in v kmetijski zadrugi Bizeljsko, preizkušajo jih v Novoteksu in v Novolesu, v nekaterih večjih kolektivih pa pripravljajo osnutke. Marsikje so izvolili samo komisije, ki naj bi zbrale potrebno gradivo in še vedno čakajo — najbrž 31. decembra, ko bo prepozno... Pogrešamo akcije komun in zborov proizvajalcev!

● **O decentralizaciji samoupravljanja in ustanavljanju ekonomskih enot** so doslej zbrali podatke občinski sindikalni sveti v Brežicah, Sevnici, Črnomlju in Vidmu-Krškem. V občini Brežice deluje v KGP in v kmetijskih zadrugah Brežice in Bizeljsko 35 ekonomskih enot ter toliko obratnih DS, v občini Sevnica je v Kopitarni in v rudniku Krmelj po 1 obratni DS, v občini Videm-Krško deluje 5 obratnih DS v tovarni papirja, pripravljajo pa jih v termoelektrarni Brestanica in v rudniku Senovo, v občini Črnomelj so v kmetijski zadrugi 4 obratni DS, v rudniku Kanižarica pa eden. Ostali občinski sindikalni sveti še nimajo vseh podatkov.

Vsak četrtek: DOLENJSKI LIST v vsako hišo novomeškega okraja!

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

Tedenski koledar

Četrtek, 7. sept.: **Mirna**
Petek, 8. sept.: **Sergej**
Sobota, 9. sept.: **Peter**
Nedalja, 10. sept.: **Dan JVM**
Ponedeljek, 11. sept.: **Milan**
Torek, 12. sept.: **Marija**
Sreda, 13. sept.: **Filip**

ČESTITKA

Za 75. rojstni dan čestitamo in želimo naši ljubi mami in stari mami **Mariji Fabjan iz Črnomlja**, da bi še dolgo ostala med nami! — Vsi njeni.

MALI OGLASI

GELÉE ROYALE — MATIČNI MLEČEK, garantirano znanstveno stabiliziran, proizvod Zavoda za čebelarstvo, dobite v vseh lekarnah. Lekarne, ki preparata še nimajo, naj ga nabavijo pri »Kemofarmaciji« v Ljubljani.

UGODNO PRODAM hrastovo spalnico, kuhinjsko kredenco z mizo in leseno predsobno steno. Naslov v upravi lista (962-61).

PRODAM motorno kolo »Rumi«. — Novo mesto, Prisojna pot 2.

PRODAM ali odam v najem hišo z gospodarskim poslopjem. Marija Kotnik, Korenitka 1- Velika Loka.

PRODAM nedograjeno enosobno stanovanje v novi hiši na Grmu. Ponudbe na upravo lista pod »Dogovor« (963-61).

HIŠO ob glavni cesti, visokopritlično, v dobrem stanju, z vsemi gospodarskimi pritiklinami, primernimi tudi za obrtniške prostore, ugodno prodam. Informacije dobite v bifeju Vinarske zadruge v Kostanjevici.

PRODAM posestvo in hišo v Jurki vasi. — Gerbajs, Jurka vas 18, Straža.

GOSPODINJSKO POMOČNICO išče učiteljica k tričlanski družini. Nastop službe takoj. Plača po dogovoru. Lahko je tudi začetnica. Naslov: Anica Ogorelc, Pišece 12, Brežice.

KUPIM stanovanjsko hišo ali enosobno stanovanje v okolici Novega mesta. Vinko Mrgole, Kranj, Mandeljčeva 5.

MELBROSIN — preparat cvetnega prahu in matičnega mlečka (Gelée Royale) garantirano znanstveno stabiliziran, proizvod Melbrocoop (Zavod za čebelarstvo, Kalnik), dobite v vseh lekarnah. Lekarne, ki preparata še nimajo, naj ga nabavijo pri Kemofarmaciji.

DVOSOBNO komfortno stanovanje v Mariboru zamenjam za enakovredno v Novem mestu. Marija Bakovič, Maribor, Kočevarjeva 6-II.-24.

PREKLICI

Izgubili smo zdravstvene izkaznice št. 282140, 282141, 282142 in jih s tem preklicujemo. **Jože, Ana in Terezija Jenič, Dečja vas 17, p. Trebnje.**

Izgubila sem zdravstveno izkaznico štev. 306707 in jo s tem preklicujem. **Otilija Povše, Dobindol 18, Uršna sela.**

Preklicujem zdravstveno izkaznico štev. 274435. **Franc Crček, Volčje jame 3, Žužemberk.**

KINO

Brežice: 8. sept.: italijanski barvni film »Pripovedke iz Monte Carla«, 9. sept.: ameriški barvni film »Zvezde«, 10. sept.: francoski barvni film »Till Eulenspiegel«, 12. in 13. sept.: ameriški barvni film »Stari srboritež«.

Crnomelj: 8. in 10. sept.: ameriški barvni film »Ovčar«, 12. in 13. sept.: jugoslovanski film »Vojna«.

Kostanjevica: 10. sept.: ameriški barvni film »Herkules«, 13. sept.: italijanski film »Siromašni, toda lepi«.

Metlika: 9. in 10. sept.: angleški barvni film »Igralec«, 13. sept.: ameriški barvni film »Luči varieteja«.

Novo mesto »Krka«: od 8. do 11. sept.: ameriški barvni film »Čas življenja in čas smrti«, od 12. do 14. sept.: sovjetski barvni film »Carobna vodenica«.

Novo mesto — Dom JLA: od 8. do 9. sept.: ameriški barvni film »Mačka na vroči pločevinasti strehi«, od 11. do 13. sept.: jugoslovanski film »Prvi meščan malega mesta«.

Semič: 10. sept.: mehiški film »Ne zanikam svoje preteklosti«.

Sevnica: 9. in 10. sept.: ameriški film »Mojster za dež«, 13. sept.: francosko-italijanski film »Moderna devica«.

Trebnje: 9. in 10. sept.: ameriški barvni film »Poslednji lov«. Predstava v soboto ob 20. uri, v nedeljo ob 14, 16 in 18.30, 13. sept.: jugoslovanski film »Razpoka v raju«. Predstava v sredo ob 20. uri.

Videm-Krško: 9. in 10. sept.: ameriški barvni film »Najboljše od vsega«, 13. in 14. sept.: italijanski film »Izzivanje«.

GIBANJE PREBIVALSTVA

GRADAC

Avgusta se je rodila ena deklica.

Poročila sta se: Matija Brodarič, delavec iz Amerike, in Jožefa Nagode, poljedelska iz Krasinca.

Smrti ni bilo.

BOŠTANJ

Avgusta ni bilo rojstev izven bolnišnice in ne porok.

Umrli so: Ivan Papež, kmetovalec iz Gabrja, star 27 let; Helena Kuhar, gospodinja iz Novega grada, stara 62 let, in Martin Bradula, upokojenec iz Dol. Boštanja, star 94 let.

TRŽIŠČE

Avgusta sta bila rojena dva dečka in ena deklica.

Poročila sta se: Rafael Železnik, delavec iz Ljubljane, in Angela Kukec, poljedelka iz Gabrja.

Umrli so: Ivan Knez, rudar iz Sp. Vodal, star 21 let; Jožef Povšič, kmetovalec iz Sp. Vodal, star 71 let; Magdalena Trušnik, užitkarica iz Sp. Vodal, stara 78 let; Antonija Umek, užitkarica iz Polja, stara 74 let.

NOVO MESTO

V času od 28. avgusta do 4. septembra se je rodilo 12 dečkov in 28 deklic.

Poročila sta se: Anton Mervar, kmetovalec iz Gotne vasi, in Ana Rozenbergar, hči kmeta iz Črmošnjic.

Umrl je: Anton Stamol, pleskar iz Ljubljane, star 23 let.

Iz novomeške porodnišnice

Pretekli teden so v novomeški porodnišnici rodile: Ivanka Sadl iz Mlake — deklico, Vida Rataj iz Jame — deklico, Viktorija Vapčič iz Hariinje vasi — deklico, Ida Medved iz Dol. Ponikev — dečka, Tončka Gornik iz Gradca — dečka, Marija Geltar iz Črnomlja — dečka, Anička Vidrih iz Kočevja — deklico, Franciška Jenič iz Pristave — deklico, Marija Pelko iz Radovlje — deklico, Anica Učanšek iz Leskovca — dečka, Marija Pečaver s Kota — deklico, Anica Gorenc iz Harinje vasi — dečka, Alojzija Nose iz Željn — deklico, Marija Strekelj iz Kočevja — deklico, Slavka Kolenc iz Irče vasi — deklico, Ivanka Slak iz Mokronoga — deklico, Jožefa Gulič iz Mokronoga — deklico, Marija Zamida iz Gor. Vrhpolja — deklico, Stanislava Osetič iz Vel. Loke — deklico, Tina Sekula iz Regerče vasi — deklico, Anica Lamovšek z Gabrske gore — dečka, Rozalija Malič iz Vinice — deklico, Franciška Plantan iz Stranske vasi — deklico, Magda Sinur iz Gor. Mokronoga — deklico, Danica Vegel iz Kočevja — dečka, Ana Mravinec iz Nove Gipe — dečka, Terezija Ovnik iz Vrhovega — dečka, Marija Zabukovec iz Gabrijel — dečka.

Iz brežiške porodnišnice

Pretekli teden so v brežiški porodnišnici rodile: Jožica Račič iz Mrtvic — dečka, Ana Pečnik iz Vidma-Krškega — dečka, Rozalija Janc iz Velike vasi — deklico.

KRONIKA + NESREČ

Pretekli teden so se ponesrečili in iskali pomoči v novomeški bolnišnici: **Marija Uršič**, hči kmeta iz Soteske, je padla s kolesa in si poškodovala koleno. **Anton Radovan**, premogar iz Dol. Kamenc, je padel s kolesa ter si poškodoval glavo in roko. **Stefanu Pezdircu**, kmetu iz Dolenje vasi, je v roki eksplodirala stara granata in mu poškodovala obe roki in levo nogo. **Marijana Matka**, sina kmeta iz Zbur, je konj brcnil v glavo. **Metod Lukšič**, delavec z Vrha, si je pri prometni nesreči poškodoval glavo. **Stane Bregar**, rudar iz Gor. Brezovega, je padel in zlomil nogo. **Mileni Grčman**, hčerki delavca iz Starega loga, je šolska klop padla na noge. **Miha Avsec**, sin kmeta iz Vinice, je padel z voza in si poškodoval levi gleženj.

BREŽIŠKA KRONIKA NESREČ

Pretekli teden so se ponesrečili in iskali pomoči v brežiški bolnišnici: **Milan Mešiček**, uslužbenec iz Selc, si je pri padcu z motorjem poškodoval glavo. **Rudolfa Setinca**, delavca iz Gaberja, je povozil neki motorist ter je dobil poškodbe po desnem ramenu in prsih. **Jože Jarh**, uslužbenec iz Dol. Leskovca, je padel s kolesa ter dobil poškodbe po glavi. **Marija Cigrovski**, gospodinja iz Zagreba, je pri padcu z lestve dobila poškodbe po glavi in tilniku. **Ana Turšič**, poljedelka iz Mosteca, je padla v stanovanju in si zlomila nogo. **Anton Cvetkovič**, zidar iz Dobove, si je pri padcu s kolesa poškodoval glavo. **Viktor Gorenc**, poljedelski delavec iz Malega Trna, je padel z voza in si poškodoval hrbtenico.

SPORED RADIO LJUBLJANA

SOBOTA, 9. SEPTEMBRA

5.00—8.00 Dobro jutro (Pisan glasbeni spored) — 5.10—5.30 Nekaj domačih — 8.05 Naši glasbeni uspehi v preteklem šolskem letu — 8.30 Pionirski tednik — 8.50 Kvartet Jožeta Privška — 9.00 Med vzporedniki in poldnevniki — 10.15 Zabavna glasba za sobotno dopoldne — 12.00 Lovski kvintet nastopa — 12.12 Kmetijski nasveti — 12.35 Pihalni orkester Ljudske milice — 12.45 Havajski zvoki — 13.30 Pet pesmi Josipa Prochazke zapoje Miro Brajnik — 14.00 V vedrem tonu — 14.30 Prireditve dneva — 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15.40 Otroška suita — 16.00 Humoreska tega tedna — 16.20 Od tod in ondod — 16.40 Moški komorni zbor iz Celja — 17.00 Lokalni dnevnik — 17.15 Pevca Joe Stafford in Frank Sinatra — 17.30 Po kinu se dobimo — 18.00 Tri arije iz Gounodovega Fausta — 18.20 Pozdrav z gora — 18.45 Okno v svet — 20.00 Domač uvod v prijeten sobotni večer — 20.20 Radijska komedija — 21.00 Melodije za prijeten konec tedna — 22.15 Oddaja za naše izseljence — 23.05 Plesna glasba.

NEDELJA, 10. SEPTEMBRA

6.00—6.30 Jutranji pozdrav — 6.40 Vedri zvoki — 7.15 Pihalna godba LM — 7.35 V tričetrtinskem taktu — 8.00 Mladinska radijska igra — 8.40 Iz albuma skladb za otroke — 8.55 Orgle in orglice — 9.05 Z zabavno glasbo v novi teden — 9.45 Štiri črnske duhovne pesmi in uspavanka iz »Pergy in Bess« — 10.00 Še pomnite, tovariši... — 10.30 Po domače... — 10.50 Nedeljska matineja — 11.40 Milenko Sober: Morje — 12.00 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 13.30 Za našo vas — 13.30 Pol ure z zabavnimi orkestri — 14.15 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15.30 Majhen mozaik melodij — 16.00 Igramo za vas — 17.00 Športno popoldne — 20.00 Zabavni zvoki za vse — 21.00 Športna poročila — 21.10 Simfonija v H-molu — 22.15 Plesna glasba — 23.05 Nočni koncert operne glasbe

Iz novomeške porodnišnice

Pretekli teden so v novomeški porodnišnici rodile: Ivanka Sadl iz Mlake — deklico, Vida Rataj iz Jame — deklico, Viktorija Vapčič iz Hariinje vasi — deklico, Ida Medved iz Dol. Ponikev — dečka, Tončka Gornik iz Gradca — dečka, Marija Geltar iz Črnomlja — dečka, Anica Vidrih iz Kočevja — deklico, Franciška Jenič iz Pristave — deklico, Marija Pelko iz Radovlje — deklico, Anica Učanšek iz Leskovca — dečka, Marija Pečaver s Kota — deklico, Anica Gorenc iz Harinje vasi — dečka, Alojzija Nose iz Željn — deklico, Marija Strekelj iz Kočevja — deklico, Slavka Kolenc iz Irče vasi — deklico, Ivanka Slak iz Mokronoga — deklico, Jožefa Gulič iz Mokronoga — deklico, Marija Zamida iz Gor. Vrhpolja — deklico, Stanislava Osetič iz Vel. Loke — deklico, Tina Sekula iz Regerče vasi — deklico, Anica Lamovšek z Gabrske gore — dečka, Rozalija Malič iz Vinice — deklico, Franciška Plantan iz Stranske vasi — deklico, Magda Sinur iz Gor. Mokronoga — deklico, Danica Vegel iz Kočevja — dečka, Ana Mravinec iz Nove Gipe — dečka, Terezija Ovnik iz Vrhovega — dečka, Marija Zabukovec iz Gabrijel — dečka.

OBJAVE — RAZPISI — OBVESTILA

Obvestilo Pogrebnega zavoda

Pogrebni zavod v Novem mestu, Cesta komandanta Staneta 3, obvešča, da je razširil poslovanje na območje vse občine. Odslej lahko prebivalstvo novomeške občine naroči pri Pogrebnem zavodu vse prevoze, vse vrste krst in po želji tudi cvetje.

Hkrati prosi svojce umrlih, da grobove primerno urede. Če tega ne morejo sami napraviti, naj naroče oskrbo grobov pri Pogrebnem zavodu.

Ko bo sprejet nov pokopališki red, bomo prebivalstvo o tem obvestili; prav tako glede taks in pristojbin.

Obvestilo novomeškega Zdravstvenega doma

Zdravstveni dom v Novem mestu obvešča prebivalstvo, da protituberkulozni dispanzer v petek in soboto, 8. in 9. septembra 1961, ne bo delal.

Razpis službenega mesta

Uprava Doma strokovnih šol v Novem mestu razpisuje mesto administratorke. Pogoji: administrativna šola ali večletna praksa v administraciji. Plača po uredbi. Prošnje sprejema Obrtno izobraževalni center v Novem mestu.

Razpis obnove

Upraviteljstvo osnovne šole v Stari vasi ob Sotli razpisuje obnovo fasade šolske stavbe. Ponudbe pošljite na upravo šole do 10. septembra 1961.

Obvestilo Podjetja za PTT promet

Strojepisko s prakso sprejme Podjetje za PTT promet v Novem mestu. Plača po tarifnem pravilniku. Nastop službe takoj. Ponudbe z življenjepisom pošljite na sekretariat podjetja

GOSTINSKO PODJETJE
»MAJOLIKA«
STRAŽA

SE PRIPOROČA SVOJIM GOSTOM IN JIM ČESTITA ZA 13. SEPTEMBER

Berite in razširjajte DOLENJSKI LIST!

OBVESTILO NAROČNIKOM

Vsem naročnikom v Sloveniji sporočamo, da smo te dni začeli izterjevati zapadlo naročnino za drugo polletje 1961. Naročnino pobirajo pismonoše; prosimo vas, olajšajte jim odgovorno in naporno delo in pripravite denar. Če vas ni doma, poskrbite, da bo pismonoša zvedel, kje in kako lahko dobi vašo naročnino. Naročnino bomo najprej pobrali pri vseh poštah izven novomeškega okraja, nato pa v okraju.

Naročnike v drugih republikah FLRJ prosimo, da takoj poravnajo naročnino s položnicami, ki so jih dobili te dni ali pa jih bodo še prejeli.

Vse naročnike prosimo, da brez odlašanja poravnajo svoje obveznosti do uprave lista, saj predstavlja naročnina 50 odstotkov vseh dohodkov, s katerimi izdajamo pokrajinski tednik novomeškega okraja, tiskarni v Ljubljani pa moramo sproti plačevati vse usluge. Prosimo, omogočite nam nemoteno nadaljnje izhajanje in takoj plačajte zapadlo naročnino.

UPRAVA DOLENJSKEGA LISTA

Osnovna šola za odrasle v Novem mestu

razpisuje

VPIS

SLUŠATELJEV ZA ŠOLSKO LETO 1961-62.

Vpisovanje bo ves mesec september v pisarni osnovne šole vsako dopoldne. Tam se dobijo tudi vse informacije. — Pouk se bo pričel dne 1. oktobra 1961.

Gozdni požar

V soboto, 2. septembra, je pričel goreti gozd pri Velikih Poljanah, last gozdne uprave v Mokronogu. Gasilci iz Zbur so ogenj omejili in s tem rešili 16 ha gozda, ki je bil zaradi močnega vetra v nevarnosti. -r

V Šentjerneju je zgorela sušilnica hmelja

V noči od 1. na 2. september je izbruhnil požar v sušilnici hmelja v Brezovici pri Šentjerneju. Ogenj je nastal zaradi slabe peči. V najkrajšem času je zajel vso sušilnico do četrtega nadstropja, nakar je prešel še na drugo sušilnico. Obe sta pogoreli z vsem hmeljem. Kolikor je hmelja še ostalo, ga je uničila voda, ki so jo uporabili pri gašenju.

Požar je nastal kmalu po polnoči. Gasilci iz Šentjerneja so bili zelo hitro na mestu, toda imeli so premalo cevi. Ko je prišlo na kraj nesreče gasilsko društvo Stara vas-Loka, so na hitro sklopili cevi obeh društev in pričeli gasiti. Toda ogenj se je širil. Na kraj požara sta prihiteli tudi gasilski društvi iz Kostanjevice in Vrhpolja, toda tudi ti dve sta imeli premalo cevi, da bi mogli gasiti vsaka zase. Namesto da bi sušilnici obkolili s štirih strani in rešili vsaj drugo, tega ni bilo mogoče storiti zaradi pomanjkanja cevi. Ob 1.40 so prišli še novomeški gasilci, vendar so bili poklicani prepozno. Takrat sta že obe sušilnici zgoreli. Samo na stavbah je škode za okoli 3 milijone dinarjev, na uničenem hmelju pa za okoli 4 milijone.

In krivda? Mnogokrat smo že ugotavljali, da imajo naša podeželska društva vse premalo cevi. Podpora, ki jo prejemajo, je tako nizka, da o tem ni vredno razpravljati. V občini Novo mesto je danes 39 gasilskih društev, vsa pa so odvisna izključno le od dotacij oz. podpor občinskega ljudskega odbora. In če ta nima dovolj sredstev, so tudi gasilska društva prizadeta, kar pa je v škodo prebivalstva. -r

Polletne konference sindikalnih podružnic

Polletne konference sindikalnih podružnic so se začele v vseh občinah. V črnomaljski in trebanjski komuni so jih opravili že več kot polovico, najslabše pa je v novomeški komuni. Na polletnih konferencah razpravljajo predvsem o uresničevanju programov, sprejetih na zadnjih občnih zborih, o izdelavi pravil in pravilnikov za delitev čistega in osebnega dohodka ter o decentralizaciji delavskega samoupravljanja in ustanavljanju ekonomskih enot.

DOLENJSKI LIST

LASTNIK IN IZDAJATELJ: Okrajni odbor SZDL v Novem mestu — IZDAJATELJSKI SVET: Milan Baškovič, Tone Gošnik, inž. Davorin Gros, inž. Jože Legan, Franc Molan, prof. Ema Muser, Maks Pogačar, Miran Simič, prof. Tone Trdan, Janez Vitkovič in Viktor Zupančič

UREJUJE UREDNIŠKI ODBOR: Tone Gošnik (glavni in odgovorni urednik), Miloš Jakopec, Drago Kastelic, Jože Primc in Ivan Zoran

IZHAJA vsak četrtek — Posamezna številka 20 din — Letna naročnina 900 din, polletna 450 din, četrtletna 225 din; plačljiva je vnaprej. Za inozemstvo: 1800 din — Tekoči račun pri podružnici Narodne banke v Novem mestu: 606-11-3-24 — NASLOV UREDNIŠTVA IN UPRAVE: Novo mesto, Glavni trg 3 (vhod iz Dilančeve ulice) — Poštni predal: Novo mesto 33 — TELEFON št. 127 — Rokopisov in fotografij ne vračamo — TISKA: Časopisno podjetje »Delo« v Ljubljani